

DE VEILIGHEIDSREGIO

UITGAVE VAN HET VEILIGHEIDSBERAAD IN SAMENWERKING MET NVBR, POLITIE NEDERLAND, GHOR, VNG EN HET MINISTERIE VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

3 "Stel de juiste vragen als bestuurder".

Burgemeester Stef Strous kijkt terug op een geslaagde Koninginnedag 2011. Een evenement dat voor gemeenten valt onder 'risicovolle evenementen' en onderdeel uitmaakt van het regionaal risicoprofiel.

4 Huisartsen: partners in crisisbeheersing.

Twee huisartsen, beiden bestuurslid bij de landelijke organisaties voor huisartsen, vertellen over de groeiende samenwerking tussen huisartsen en veiligheidsregio's.

5 Meldkamers voeren de eerste set van landelijke standaard meldingclassificaties in.

De invoering is onderdeel van de landelijke implementatie. De classificaties worden teruggebracht van 10.000 naar 700.

10 "Crisisbeheersing is meer dan rood, wit, blauw en oranje".

Aan het woord is Jos Stierhout, de nieuwe voorzitter van de stuurgroep Netcentrisch Werken. Hij volgt in deze functie Don Berghuis op, die eerder dit jaar overleed.

Veiligheidsregio's steeds professioneler

"Veiligheidsregio's vormen de spil van de hele crisisbeheersing. Als je als rijksoverheid iets op dit vlak wilt betekenen merk je hoe belangrijk de veiligheidsregio's zijn. Daarom is het van belang dat wij regelmatig met elkaar de ontwikkeling van de veiligheidsregio's bespreken."

Dat zei minister Ivo Opstelten op een Bestuurlijk Congres dat het Veiligheidsberaad in samenspraak met het ministerie van Veiligheid en Justitie organiseerde. Door gezamenlijk na te denken over speerpunten, maar ook over mogelijkheden tot verdere verbetering, komen de partijen volgens hem steeds dichterbij het ideaalplaatje. Dat wil zeggen: bij krachtige veiligheidsregio's en landelijke rampen- en crisisorganisaties die staan als een huis.

Op de strategische bijeenkomst begin mei in Delft waren zeventig professionals aanwezig: burgemeesters annex voorzitters van de veiligheidsregio's, de hoofden van de operationele diensten en de ambtelijke top van het veiligheidsdomein.

Opstelten zwaaide ook lof over het steeds professioneler opereren van het veld. Dat dat gebeurt, hoort hij van de medewerkers op zijn departement en constateert hij zelf ook tijdens zijn werkbezoeken: "We merken dat de implementatie van de Wet veiligheidsregio's voorspoedig verloopt."

'GRIP op de toekomst van de veiligheidsregio', luidde de titel van het congres. Opstelten pakte er drie onderwerpen uit, omdat zich daar dit jaar belangrijke wijzigingen voor aandienen.

INSTITUUT FYSIEKE VEILIGHEID

Allereerst het wetsvoorstel voor de oprichting van het Instituut Fysieke Veiligheid, een organisatie van en voor de veiligheids-

Ivo Opstelten: "We merken dat de implementatie van de Wet veiligheidsregio's voorspoedig verloopt."

regio's die naar verwachting een belangrijke rol gaat spelen bij de vaststelling van één landelijke veiligheidsagenda en goede bovenregionale samenwerking. Als het aan de minister ligt komt dat instituut er snel. Liefst wil hij dat het op 1 januari 2012 formeel van start gaat. Of dit gaat lukken hangt af van de snelheid van de

parlementaire behandeling van het wetsvoorstel en de termijn van inwerkingtreding van de wet.

REGIONALISERING BRANDWEER

Een ander recent wetsvoorstel betreft de regionalisering van de brandweer. Een gevoelig onderwerp, onderkent de minister. De gemeentelijke brandweer verdwijnt immers en alle brandweergereleerde taken komen te liggen op het niveau van de veiligheidsregio. Opstelten is zich er naar eigen zeggen van bewust dat hij een aantal bestuurders met dit wetsvoorstel voor "een stevige uitdaging" stelt. Hij realiseert zich ook dat het voorstel nog niet bij alle brandweervrijwilligers op voorhand op groot enthousiasme kan rekenen. Maar het is zijn stellige overtuiging dat ook de vrijwilligers straks, in een regionaal opgezette brandweerorganisatie, hun werk nog beter zullen kunnen doen.

NATIONALE POLITIE

De derde ontwikkeling die gevolgen heeft voor de veiligheidsregio's is de vorming van de nationale politie. De reorganisatie van de blauwe kolom mag niet ten koste gaan van de samenwerking met de rode en de witte kolom, benadrukte de minister. Er moet een goede verbinding blijven tussen politie en veiligheidsregio's. Daar spreekt hij over met het Veiligheidsberaad, het Korpsbeheerdersberaad en de VNG. Volgens Opstelten is het mede een kwestie van het scheppen van de juiste randvoorwaarden waaronder de politie ook in het nieuwe bestel straks haar bijdrage kan leveren aan de taken van de veiligheidsregio. Met dat oogmerk wil hij de inbreng van de politie in de veiligheidsregio's bij aanpassingswet regelen. Bijvoorbeeld waar het gaat om het opstellen van het regionale risicoprofiel, het Beleidsplan Veiligheidsregio en de af te sluiten convenanten.

Wetsvoorstel IFV en regionalisering brandweer nog vóór zomerreces naar Tweede Kamer

Het wetsvoorstel over de oprichting van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) en de regionalisering van de brandweer is na behandeling in de ministerraad begin april doorgezonden naar de Raad van State. Na het beantwoorden van vragen van de Raad van State zal het wetsvoorstel worden aangeboden aan de Tweede Kamer. Streven is om het wetsvoorstel nog vóór het zomerreces aan de Tweede Kamer aan te bieden.

Voorafgaand aan de behandeling in de ministerraad vond een uitgebreide consultatie plaats. Met alle betrokken partijen is in de Stuurgroep IFV, met daarin vertegenwoordigers van het Veiligheidsberaad, VNG, NIFV, Nbbe, kwartiermaker IFV, GHOR NL en NVBR*, uitgebreid gesproken over het wetsvoorstel. Daarnaast is het wetsvoorstel nog formeel ter consultatie aangeboden aan de VNG, de VBV en de vakcentrales Abvakabo FNV en CNV en is het wetsvoorstel op internet voor consultatie opengesteld voor alle andere belangstellenden.

De tekst van het wetsvoorstel en het advies van de Raad van State

worden openbaar bij indiening bij de Tweede Kamer. Daarmee wordt ook de memorie van toelichting openbaar. In deze toelichting wordt ingegaan op de consultatiereacties.

INSTITUUT FYSIEKE VEILIGHEID

De realisatie van het IFV is met de aanbieding van het wetsvoorstel aan de Raad van State een stap *Vervolg op pagina 2*

Vervolg op pagina 4

Instituut Fysieke Veiligheid krijgt vorm

Er wordt hardt gewerkt aan de nieuwe ondersteuningsorganisatie van en voor de veiligheidsregio's. Hieronder een laatste stand van zaken aan de hand van vragen.

Is de naam voor de nieuwe ondersteuningsorganisatie inmiddels bekend?

Ja, de stuurgroep heeft gekozen voor de naam Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). De Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid (de OFV) was een werktitel en wordt nu niet meer gebruikt.

Wat gaat het IFV doen?

Het IFV gaat de wettelijke taken uitvoeren die nu nog door het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid (inclusief de Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding) en het Nederlands bureau brandweerexamens (het Nbbe) worden gedaan. Onder de wettelijke taken vallen:

- het beheer van materieel voor rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- de ontwikkeling en het afnemen van de examens voor de brandweeropleidingen;
- het ontwikkelen van les- en leerstof;
- het ontwikkelen van expertise en
- het verstrekken van informatie.

Verder kunnen één, meerdere of alle veiligheidsregio's samen taken beleggen bij het IFV, bijvoorbeeld op het gebied van personeelsbeleid en ontwikkeling, informatievoorziening, financiën, de administratieve organisatie, communicatie en huisvesting. Het aankopen van voertuigen of ander materieel voor de hulpdiensten kunnen de veiligheidsregio's ook door het IFV laten doen. Dit zijn de zogenoemde gemeenschappelijke taken.

Tenslotte is er nog de categorie wettelijk toegestane taken: werkzaamheden die het IFV op commerciële basis verrichten voor andere veiligheidspartners, zoals drinkwater- en energiebedrijven of een dienst als Rijkswaterstaat. Deze taken worden ook wel markttaken genoemd.

Wie krijgt de leiding over het IFV?

Het Veiligheidsberaad, de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's, wordt het algemeen bestuur van het IFV. Kwartiermaker Theo Bakhuizen werkt in nauwe samenspraak de *governance*, het besturingsmodel, van het IFV verder uit.

Welke organisaties gaan op in het IFV?

Het NIFV (inclusief de Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding), het Nederlands bureau brandweerexamens (Nbbe), het bureau Veiligheidsberaad en het bureau LMD Brandweer vormen straks samen het IFV. Ook de *liaison* met de GHOR Nederland wordt erin opgenomen.

Voor de mensen die bij deze organisaties werken, betekent het dat zij van rechtswege worden ontslagen bij hun huidige werkgever en per 1 januari 2012 een nieuwe aanstelling krijgen bij het IFV. Een personeelsplan voor de medewerkers die overgaan naar de nieuwe organisatie is in de maak, uiteraard in overleg met de ondernemingsraden van het NIFV en het Nbbe.

Wat staat er de komende tijd te gebeuren?

Op 1 juli moet duidelijk zijn hoe de organisatie van het IFV eruit ziet. Op dat moment liggen ook de concepten voor het organisatieplan, het formatie- en personeelsplan, het migratieplan (hoe komen we van nu naar de nieuwe organisatie) klaar voor overleg met onder meer de ondernemingsraden. Het derde kwartaal van 2011 wordt gebruikt voor overleg en verdere verfijningen.

Het LMD Brandweer en de Academie voor Leiderschap Veiligheidsregio's, die ook opgaan in het IFV, zullen vervangen worden door het Huis voor Talent- en Leiderschapontwikkeling (het HTLO). Jill Wilkinson is begonnen als projectleider voor het bouwen van het HTLO. Zij hoopt rond de zomer met voorstellen te komen. //

Vragen over het Instituut Fysieke Veiligheid? Stuur een e-mail naar info@ifv.nl

GASTCOLUMN

Frank Cools

Collegiaal bestuur

Hoe groot de kloof tussen burger en bestuur ook mag zijn, ten tijde van rampen en tegenspoed wordt onmiddellijk naar vaders Staat gekeken. De getroffen inwoners verwachten daadkracht, hulp, troost en duiding van de overheid en dat primair in de persoon van de burgemeester. Dit verwachtingenpatroon van burgers is historisch gezien begrijpelijk en staatsrechtelijk niet onjuist. De burgemeester gaat immers over onze veiligheid. Echter, zoals bekend heeft er met de invoering van de nieuwe Wet veiligheidsregio's een ogenschijnlijk kleine aardverschuiving plaatsgevonden als het gaat over bevoegdheden van de 'burgemeester-niet-zijnde-de-korpsbeheerder'. Als zich een 'ramp of crisis van meer dan gemeentelijke betekenis' voordoet (lees GRIP 4), zit de korpsbeheerder c.q. de voorzitter van het veiligheidsbestuur c.q. de voorzitter van het regionaal beleidsteam (RBT) op de bok en krijgt alle teugels in handen. Hij is de enige die de leider van het Regionaal operationeel team (ROT) 'bevelen' geeft. De andere betrokken burgemeesters, zitten in de koets en kunnen met kracht hun stem laten horen, maar het is enkel en alleen de voorzitter van het RBT die de route van het vierspan bepaalt.

Wat is het gevolg van deze verandering voor de rol van de burgemeesters in de koets en hoe kijken de bewoners in de getroffen gemeenten daar tegenaan? Weten burgers dat in geval van een flink regionaal incident alle rampenbevoegdheden van de eigen burgemeester overgaan naar de burgemeester van de 'grote stad'? Burgers verwachten wel daadkracht van de eigen, lokale burgemeester, maar het is de burgemeester van de grote stad op 60 km afstand die de eenhoofdige, bestuurlijke leiding heeft over – en verantwoordelijk is voor – de gehele bestrijdingsorganisatie.

Om tijdens crises misverstanden op straat en bij de gemeenteraad te voorkomen zou het goed zijn als de leden van het veiligheidsbestuur met elkaar afspraken maken over de manier waarop in een GRIP 4-situatie naar buiten wordt getreden. (Hier ligt ook een schone taak weggelegd voor communicatieadviseurs). Als het over boegbeeldrol en burgervaderschap gaat: hoe worden die rollen dan verdeeld? Voel ik mij 't meest begrepen door de betrokkenheid van de burgemeester (beslissend) van de grote stad of ervaar ik die empathie veel meer van mijn eigen lokale burgemeester (burgervader)?

Om alvast één suggestie te doen. In een GRIP 4-crisis zou tijdens de eerste persmomenten uitgelegd moeten worden dat vanwege het regionale karakter van de crisis de voorzitter van de veiligheidsregio de leiding heeft over de hulpverlening en dat hij daarbij zij aan zij optrekt met de burgemeesters van de betrokken gemeenten. Deze laatsten kunnen dan op hun beurt in de eigen gemeente vertellen dat de voorzitter van het RBT de leiding heeft en dat zij een directe lijn hebben met de RBT-voorzitter.

Het is zeker niet uitgesloten dat dergelijke afspraken op termijn carrières kunnen sparen.

Mr. Frank Cools
Trainer-adviseur crisisbeheersing
Academie voor Crisisbeheersing van het NIFV

Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Vervolg van cover

dichtbij gekomen. Het streven van de minister van Veiligheid en Justitie (VenJ) is om het wetsvoorstel op 1 januari 2012 in werking te laten treden, waardoor het IFV begin 2012 formeel van start kan gaan.

Met het IFV onder bestuur van de 25 voorzitters van de veiligheidsregio's, beschikken de regio's over een instituut dat het fysieke veiligheidsveld over de volle breedte ondersteunt. Zo zal het IFV taken uitvoeren die nu nog door het NIFV (inclusief de Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding) en Nbbe worden gedaan. Voorzitter Thom de Graaf van het Veiligheidsberaad gaf eerder in deze krant al te kennen dat: 'het gaat om landelijke facilitaire en ondersteunende taken die door het huidige ministerie van VenJ worden overgedragen aan het veld. Deze taken kunnen niet bij de 25 veiligheidsregio's worden belegd. Dus is het nodig om daar één bovenregionale beheerorganisatie voor te vormen, ten behoeve van de veiligheidsregio's en samenwerkingspartners.'

Daarnaast hebben de veiligheidsregio's de mogelijkheid om taken (gemeenschappelijk) bij het IFV te beleggen en kan het IFV fungeren als *shared service* centrum voor de regio's.

REGIONALISERING BRANDWEER

Doel van het wetsvoorstel met betrekking tot regionalisering brandweer is om alle brandweertaken naar het regionale niveau van de veiligheidsregio te tillen. Daarmee komt een einde aan de gemeentelijke brandweer. Dit is een belangrijke stap in de ontwikkeling van de veiligheidsregio. Een aantal brandweertaken is al regionaal opgepakt. GHOR is al een regionale organisatie. Deze laatste stap naar volledige regionalisering van alle brandweertaken maakt een verdere kwaliteitsverbetering van de brand-

weer mogelijk. Hiermee ontstaat in elke veiligheidsregio één organisatie die alle brandweertaken uitvoert.

WERKBEZOeken

De minister van VenJ legt momenteel werkbezoeken af om regio's niet alleen te motiveren de regionalisering van de brandweer voortvarend op te pakken, maar ook en vooral vrijwilligers te spreken en hun mening te horen over de ingezette regionalisering van de brandweer. "Vrijwilligers beseffen dat veranderingen nodig zijn", meldde de minister na afloop van een werkbezoek aan Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland.

Tijdens de werkbezoeken blijkt ook dat juist de vrijwilligers willen innoveren binnen de brandweer, mits de mening van de vrijwilligers maar wordt gehoord en zij de mogelijkheid krijgen om mee te denken. "Ik merk dat ze voordelen zien in de regionaliseringsplannen omdat de kleinere korpsen dan juist versterken. Ik ben echter blij met kritische geluiden en blij daarom graag in gesprek met de belangvereniging. Vrijwilligers zijn enorm belangrijk en we moeten ze koesteren." Bij de werkbezoeken staat voor minister Opstelten één boodschap centraal: "Het is niet de vraag óf de brandweer gaat regionaliseren, maar hoé. Daarom is het verstandig er nu alvast op in te spelen, want dan heb je meer invloed op de uitvoering."

* IFV (Instituut Fysieke Veiligheid), GHOR (Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio), VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten), NIFV (Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid), Nbbe (Nederlands bureau brandweerexamens), NVBR (Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding), VBV (Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers).

Vorbereiden op Koninginnedag

De Koningin wordt tijdens de feestelijke gebeurtenissen begeleid door de heer Frissen, commissaris van de Koningin, provincie Limburg en burgemeester Strous, gemeente Maasgouw.

“Stel de juiste vragen als bestuurder”

Een risicovol evenement voor gemeenten is Koninginnedag. Zeker als de Koningin dan ook nog eens op bezoek komt. “Risicovol, maar we hebben er vooral een groot feest van gemaakt,” zegt een trotse burgemeester Stef Strous van de gemeente Maasgouw. Hieronder valt ook Thorn, de gemeente waar dit jaar de Koningin met haar familie Koninginnedag vierde.

PARTNERS IN VEILIGHEID

Burgemeester Strous: “Natuurlijk is het totaal anders dan andere jaren, maar we bereiden ons net als altijd samen met onze partners in veiligheid, brandweer, GHOR en politie, voor op dit evenement. Extra partners voor het inventariseren en analyseren van risico's zijn onder meer de NCTb (Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding) en DKDB (Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging).

We hebben samen alle mogelijke risico's bekeken en daar, voor zover dit noodzakelijk en mogelijk was, maatregelen op genomen.” Er zijn in totaal meer dan 500 veiligheidsrisico's geïnventariseerd door de partijen. “Een aantal risico's overlapt elkaar”, vertelt voorzitter werkgroep Veiligheid Koninginnedag 2011, Nicole Haasen. “Nadat alles in kaart was gebracht is bepaald met welke scenario's kon worden gewerkt.”

LOKALE CONTEXT

Het bijzondere karakter van Koninginnedag maakt dat niet alle risico's die zijn bedacht in de Handreiking Regionaal Risicoprofiel staan, zoals risico's rondom aanslagen op de koninklijke familie. Haasen: “In de handreiking wordt ook gesproken over ‘waarschijnlijkheid keer impact van een risico’, maar wij hebben de risico's gescoord op ‘kans maal effect’. Dit betekent onder meer dat de veiligheidspartners vooraf op basis van variabelen hebben ingeschat hoe belangrijk deze zijn. De belangrijkste variabelen krijgen een hoger gewicht bij het bepalen van het risico. Behalve deze modelmatige risicoanalyse is ook gebruik gemaakt van de ervaring en expertise van de deskundigen en onze eigen mensen.” Naast mening en kijk van specialisten heeft de burgemeester ervaren dat het ook belangrijk is om te luisteren naar diegene die elke dag werken in de context van Thorn. “Vergeet daarom niet de mening van de eigen gemeenteambtenaren, aangezien zij goed de lokale context kunnen duiden. Denk bijvoorbeeld aan de straatvegers als het gaat over plaatsen waar misschien wel drugsspuiten liggen.”

Na de risicoanalyse is bepaald voor welke risico's scenario's zouden worden uitgewerkt. Volgens de burgemeester komt dit alles neer op de volgende kern: “Heb vertrouwen in de professionaliteit van partners, zoals de politie en het NCTb, want zij werken elke dag met deze complexe materie. Als bestuurder moet ik vooral de juiste vragen stellen en kijken of ik daar het juiste antwoord op krijg. Ik moet het gevoel krijgen dat we professioneel bezig zijn met de voorbereiding. We wilden als gemeente vooral vriendelijkheid uitstralen op Koninginnedag. Ik wilde daarom graag weten wat onze tolerantiegrenzen zijn: als iemand zegt, leve de republiek, mag dat? Zo heb ik soms toe op dit detailniveau doorgevraagd. Op andere terreinen bijvoorbeeld over screening van links- of rechts-extremisten vertrouw ik volledig op de operationele diensten, want wie ben ik om daar aan te twijfelen?”

Politieambtenaren op weg om hun plaatsen in te nemen.

Elke veiligheidsregio moet een risicoprofiel opstellen volgens de Wet veiligheidsregio's (artikel 15). Het risicoprofiel geeft een overzicht van risicovolle situaties in de regio, die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden. Evenementen, zoals Koninginnedag, zijn ook risicovolle situaties.

Deze manier van werken - door veel vragen te stellen - gaf over en weer vertrouwen. Strous noemt het oefenen van scenario's als een zeer waardevolle toevoeging in de voorbereiding. “Twee keer hebben we een verschillend scenario geoefend. In die oefeningen konden we elkaar direct op zaken aanspreken. Ik denk dat het belangrijkste is om verschillende specialisten, zoals KLPD (Korps Landelijke Politiediensten; red.), politie, NCTb, DKDB, brandweer, GHOR, gemeente, continu met elkaar in gesprek te laten zijn over wat is een risico en wat niet.”

ZORGPUNT

Op de dag zelf is iedereen er gerust op dat het een feestelijke dag wordt. Haasen: “Enige zorgpunt voor ons was dat vanwege de vele publiciteit over Thorn er wellicht 20.000 mensen op zouden afkomen. Als organisatie van het evenement gingen we uit van maximaal 15.000. Dit zou dus onder meer voor verstopte wegen hebben gezorgd. Uiteindelijk kwamen er ongeveer 6.000. Uit de nog te volgen evaluatie moet nog blijken wat hiervan de reden is. Wellicht komen uit de evaluatie lessen die zijn mee te geven aan andere gemeenten.” Ook de burgemeester wil graag de opgedane ervaringen delen. “We hebben nu goed uitgewerkt: wie doet wat. Door de juiste vragen te stellen is de structuur helder geworden. Deze manier van werken is tijdrovend geweest, maar we hebben alles wel inzichtelijk gekregen. Volgens mij kan deze werkwijze voor een groot deel worden gekopieerd door andere veiligheidsregio's. Het grootste compliment voor alle operationele diensten is dat ik bijna niets heb gemerkt van alle veiligheidsmaatregelen op de dag zelf. Geen moment heb ik getwijfeld aan de professionaliteit van alle partners.”

Vervolg van cover

TRANSITIEPERIODE

“De veiligheidsregio’s en het Veiligheidsberaad merken dat we in een periode verkeren waarin er echt heel veel gebeurt. Zodanig veel dat je het met recht een transitieperiode kunt noemen”, reageerde Thom de Graaf, voorzitter van het Veiligheidsberaad. De veiligheidsregio’s komen volgens hem nu al in een nieuwe wereld terecht. Dat vraagt naar zijn mening om grondig nadenken, om visieontwikkeling en om een strategische agenda van de veiligheidsregio’s, van de professionele organisaties, van het bestuur en van de rijksoverheid. De Graaf liep ook de drie wetsvoorstellen van de minister na. Hij was met de minister positief over de bovenregionale samenwerking zoals die gestalte krijgt in het Instituut Fysieke Veiligheid. Over de regionalisering van de brandweer zei hij: “Als de politiek duidelijkheid heeft geschapen laat er dan geen road barriers op de weg worden geplaatst. Niet door de vrijwilligers, maar ook niet door de Tweede Kamer.” En als het personeel in dienst van de regio een basisprincipe voor de minister is, laat het dan ook een onomstotelijk basisprincipe zijn, hield de voorzitter van het Veiligheidsberaad de minister voor. Nu staat dat niet in het wetsvoorstel.

INVESTEREN

Op het vlak van de politie bepleitte De Graaf vooral te blijven investeren in de veiligheidsregio en de territoriale grootte daarvan als het forum voor bestuurlijk overleg en gezamenlijke beleidsontwikkeling. De Graaf vroeg daar opnieuw aandacht voor nu er net landelijk een kwartiermaker is aangesteld die vanzelfsprekend zijn eigen politieprincipes zal inbrengen. “Maar dan horen ook gesprekken te worden gestart waarin we tot elkaar horen te komen over de bestuurlijke uitgangspunten, in plaats van dat wij als burgemeesters te horen krijgen wat de politielijn hierover heeft afgesproken”, aldus De Graaf. Hij wil vooral voorkomen dat de politie zich in de nog kwetsbare verhouding loszingt van de veiligheidsregio’s. Juist door nu extra te investeren in relaties, in de partners over en weer – en dat alles vooral op het niveau van de veiligheidsregio’s.

BEZUINIGINGEN

Het speelveld wordt echter ook nog door iets anders bepaald. Dat

Thom de Graaf: “Wij verkeren in een periode waarin er echt heel veel gebeurt. Zodanig veel dat je het met recht een transitieperiode kunt noemen.”

zijn de bezuinigingen, stelde de voorzitter van het Veiligheidsberaad vast. Gemeenten moeten door de rijksbezuinigingen en door de verminderde opbrengsten en inkomsten van de gemeenten zelf stevig inleveren, óók als het gaat om het veiligheidsdomein. Dat betekent bezuinigen op de bijdrage aan de veiligheidsregio’s, op de financiering van de eigen gemeentelijke brandweer, op de ruimte voor integraal veiligheidsbeleid en op de beschikbare middelen voor de gemeentelijke kolom in de veiligheidsregio’s.

De Graaf: “Die dingen kun je niet negeren. Die kun je ook niet redresseren door te zeggen: met minder moet het beter gaan. Het betekent dat er prioriteiten moeten worden gesteld, dat er gediscussieerd wordt over zaken als minder mensen op de tank-autospijts. Het betekent ook dat we keuzes moeten maken en dat we moeten durven aangeven welke risico’s we als samenleving wel

denken te mogen nemen.” Eén ding is volgens hem zeker: “100 procent veiligheid tegen 70 procent financiering kan niet, hoe goed we ook ons best doen.”

Het bestuurlijk congres werd voortgezet in drie themasessies over respectievelijk de veiligheidsregio en de regioburgemeester na de komst van de nationale politie: de veranderingen in de witte kolom en bovenregionale samenwerking. De belangrijkste conclusie van het geheel? De Graaf: “Dat de minister en het veld met elkaar in gesprek zijn. Een mooi begin van wat naar ik hoop een goede traditie kan worden.” Wat hem betreft gaat dit voortaan jaarlijks of misschien zelfs halfjaarlijks plaatsvinden. //

Voor een uitgebreid verslag, ook over de themasessies, zie de website van het Veiligheidsberaad.

Huisartsen: partners in crisisbeheersing

Huisartsen zijn niet direct voor iedereen binnen de veiligheidsregio een logische partner als het gaat over crisisbeheersing. Echter, een vreemde eend in de bijt zijn de huisartsen niet. Bij de brand in Moerdijk heeft het RIVM mensen met gezondheidsklachten bijvoorbeeld geadviseerd contact op te nemen met de huisarts. En ook de Mexicaanse griep, Q-koorts en legionella-uitbraken tonen aan dat huisartsen een belangrijke rol hebben in de opgeschaalde gezondheidszorg. Een gesprek met de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) en het Nederlands Huisartsengenootschap (NHG).

“Huisartsen zijn en blijven verantwoordelijk voor het leveren van zorg aan hun eigen patiënten”, begint Lisette Romijn, senior beleidsmedewerker LHV, tevens huisarts in Den Haag, haar verhaal. “In geval van een ramp of een crisis kan door een toege-

Lisette Romijn: “Crisiscoördinatoren dragen structureel bij aan de ondersteuning voor huisartsen.”

nomen zorgvraag de continuïteit van de huisartsenzorg onder druk komen te staan. De huisartsen moeten dan gezamenlijk maatregelen treffen om de huisartsenzorg te garanderen. Dit sluit nauw aan bij hun normale werkwijze van vervanging en waarneming.”

Kees in 't Veld: “Groeïend besef van noodzaak samenwerking bij GHOR en huisartsen.”

“De geneeskundige hulporganisatie in de regio (GHOR) komt pas in beeld als de druk op de zorg echt extreem is”, licht Kees in 't Veld, senior consultant bij het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) toe. In 't Veld, tevens huisarts in Brielle: “De GHOR is verantwoordelijk voor situaties waarbij sprake is van onvoorziene of bijzondere omstandigheden door de aard van de ramp of de omvang van het aantal slachtoffers of zieken. De GHOR is opgericht om alle partners in de opgeschaalde gezondheidszorg als één geheel te laten functioneren in crisistijd. Ook de huisartsen dus. Huisartsen werken niet op het terrein van de ramp, maar vanuit de eigen praktijk of de huisartsenpost. Huisartsen zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor het leveren van kwalitatieve, verantwoorde zorg aan de eigen patiënten, maar ook voor mensen van elders die slachtoffer zijn van een ramp. De zogenoemde passanten.”

AFSTEMMING

Met subsidie van het ministerie van VWS heeft GHOR Nederland in 2008 samen met de huisartsenkoepels LHV, NHG, en de Vereniging Huisartsenposten Nederland (VHN) de krachten gebundeld in het project ‘Samenwerking Huisartsen en GHOR’. Insteek van dit project was om te komen tot goede landelijke en regionale afspraken tussen de GHOR en huisartsen over taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, borging van afspraken, opleiden, trainen en oefenen en structurele inbedding.

Een hele mond vol, waarbij het project een aantal praktische hulpmiddelen heeft opgeleverd om huisartsen bewust te maken van én te ondersteunen bij hun - vaak cruciale - rol tijdens crises (zie ook kader op pagina 5). Het bewust maken was geen overbodige luxe weten beide gesprekspartners te melden. De taken en positie van de huisartsen in crisissituaties zijn namelijk landelijk niet eenduidig vastgelegd, noch in wetgeving, noch in eigen richtlijnen. Wel geeft de Wet veiligheidsregio’s aan dat huisartsen de nodige maatregelen moeten treffen met het oog op hun taak - binnen de geneeskundige hulpverlening - en de voorbereiding daarop. Kortom: de huisarts moet voldoen aan de zorgbehoefte van zijn eigen patiënten.

Vervolg op pagina 5

Meldkamers voeren landelijke standaard meldingsclassificaties in

De drie noordelijke veiligheidsregio's voeren de komende maanden in hun meldkammersystemen de nieuwe set landelijke meldingsclassificaties (LMC) in. De invoering maakt deel uit van de landelijke implementatie van het LMC. Meldkamer Drenthe gaat eind mei operationeel met deze landelijke standaard. De meldkamers in Groningen en Friesland volgen in juni en juli. De landelijke meldingsclassificaties zijn ontwikkeld onder de vlag van het Veiligheidsberaad, met als doel meer structuur te brengen in het bonte woud van meldingstypen. De noodzaak voor uniformering is in de noordelijke regio's evident, omdat komend najaar de drie regionale meldkamers worden samengevoegd tot één Meldkamer Noord-Nederland (MkNN), gevestigd in Drachten.

Op hoeveel manieren kun je een incident typeren? Kijk maar naar de praktijk. Wat een 'gebouwbrand' is in regio A, is in regio B 'binnenbrand' of 'industriebrand', terwijl de brandweelieden in regio C de tekst 'brand bedrijfsgebouw' op de pager krijgen. Het lijken triviale verschillen, maar gelet op het belang van interregionale samenwerking en de schaalvergrotingsbeweging in 'meldkamerland' is het wel handig als alle regio's uniforme incidenttyperingen hanteren. Het meldkamersysteem GMS kan dan ook beter landelijke sturingsinformatie leveren, omdat uit uniforme classificaties makkelijker statistische gegevens zijn te destilleren.

VAN DRIE NAAR ÉÉN

"Harmonisatie is voor de drie noordelijke regio's een voorwaarde voor het samenvoegen van de drie huidige meldkamers in de nieuwe Meldkamer Noord-Nederland, later dit jaar", vertelt Kees Odenkirchen, hoofd brandweer in de meldkamer Groningen. "De fysieke samenvoeging brengt voor de centralisten al veel veranderingen met zich mee. Zij krijgen een nieuwe werkplek op een andere locatie, met nieuwe techniek en nieuwe collega's. Bovendien krijgen ze een veel groter werkgebied. Een centralist die nu alleen voor de Veiligheidsregio Friesland werkt, moet straks ook meldingen gaan afhandelen in Groningen en Drenthe. Dat is ondoenlijk als

de huidige verschillen in incidenttyperingen en alarmeringsvoorstellen in de drie meldkamersystemen blijven bestaan. De harmonisatie moet dus vóór de meldkamerfusie gerealiseerd zijn, zodat de centralisten aan één systematiek gewend zijn als ze op hun nieuwe locatie aan de slag gaan. Zo worden de centralisten door het meldkamersysteem optimaal ondersteund bij de uitvoering van hun taken."

WAS → WORDT

Het hernoemen van meldingsclassificaties lijkt een eenvoudige opgave, maar is dat in de praktijk niet. In Noord-Nederland moesten twaalf organisaties op één lijn zien te komen: politie, brandweer, ambulancezorg en GHOR in de drie veiligheidsregio's. Een projectgroep van vertegenwoordigers van alle betrokken diensten ging maart vorig jaar aan de slag. Wim Braam, beheerder C2000 en meldkamertechniek van de Hulpverleningsdienst Drenthe, licht toe hoe de harmonisatie gestalte heeft gekregen: "De uniformering is redelijk complex, omdat niet alleen de typeringen van incidentmeldingen gelijk moesten worden getrokken, maar ook de alarmeringsregelingen van alle disciplines en alle onderliggende gegevens, zoals de benaming van voertuigen en functionarissen. Met alle betrokkenen hebben we een lijst 'was → wordt' opgesteld, met alle bestaande incidentclassificaties

Meldkamer Noord-Nederland in wording. Van links naar rechts: Hein Meijer, Kees Odenkirchen en Wim Braam. "Harmonisatie was voorwaarde voor samenvoeging"

en alarmeringsvoorstellen en daarachter de beschrijving van wat het moet worden." De vergelijkingslijsten zijn door het projectteam MkNN overgedragen aan de landelijke projectorganisatie van de pilot Landelijk Meldkamer Systeem, zodat de nieuwe typeringen konden worden verwerkt in de in de eerstvolgende nieuwe release van het meldkamersysteem. "In feite hebben we het GMS voor de nieuwe Meldkamer Noord-Nederland helemaal vanaf de basis opnieuw opgebouwd", vervolgt Wim Braam. "De operatie bood ons ook een ideale gelegenheid om de meldkamersystemen flink op te schonen. Omdat je niet alle incidenttypen kunt classificeren in standaardomschrijvingen was in de loop der jaren een flinke 'vervuiling' ontstaan door allerhande regionale omschrijvingen en coderingen. Zowel de meldingsclassificaties als de alarmeringsregelingen worden nu veel overzichtelijker en eenduidiger."

EFFICIËNTERE INZET

De invoering van de landelijke meldingsclassificaties is een multidisciplinair project bij uitstek. De Meldkamer Drenthe dient als proeftuin voor de noordelijke regio's. De aankomende meld-

kamerfusie was een extra stimulans om vaart te zetten achter de invoering van de landelijke meldingsclassificaties. "Overigens is er ook binnen de nieuwe set classificaties nog wel ruimte voor regionale aanvulling", verklaart Hein Meijer, projectleider informatiemanagement en ICT voor de Meldkamer Noord-Nederland. "Hoewel we veel vervuiling in het meldkamersysteem hebben opgeruimd en een overzichtelijker stelsel van incidenttyperingen en inzetvoorstellen is ontstaan, zullen we nog steeds niet alle individuele incidentmeldingen onder een eenduidig classificatiestelsel kunnen brengen. De disciplines houden daarom een zekere mate van vrijheid om classificaties toe te voegen."

De samenwerkingspartners in de Meldkamer Noord-Nederland verwachten dat de uniformering van meldingsclassificaties en alarmeringsregelingen zal leiden tot een efficiëntere afhandeling van meldingen en wellicht een beperkte tijdswinst in het meldkamerproces kan opleveren. De uniformering is bovendien ook van belang voor de interregionale samenwerking waarbij meldkamers elkaar uitwijkfaciliteiten voor noodsituaties bieden. //

VAN 29 NAAR ÉÉN

Tijdens de pilot Standaardisatie Meldingsclassificaties gaan 15 veiligheidsregio's operationeel met de Landelijke standaard meldingsclassificaties. Daarna worden de meldingsclassificaties landelijk ingevoerd. Doel van de standaardisatie is tweeledig: een snelle en juiste inzet van de eenheden en het ondersteunen van de informatievoorziening naar de achterliggende bedrijfsprocessen. De huidige 29 regionale sets classificaties in het geïntegreerd meldkamersysteem (GMS) worden met de landelijke standaard vervangen door één landelijke multidisciplinaire set. Het aantal classificaties wordt daarmee teruggebracht van 10.000 naar 700.

Meer informatie over de standaardisatie is op te vragen bij Leonore Duiker, projectleider LMC: leonore.duiker@veiligheidsberaad.nl.

Vervolg van pagina 4

Romijn ziet in het project een begin van een structurele samenwerking: "We streven ernaar om per kring (noot red. De LHV is opgedeeld in zeven regio's en 23 huisartsenkringen) een crisiscoördinator aan te stellen. Een huisartsenkring is aanspreekpunt voor de huisartsen. Omdat er geen gestructureerde plannen lagen, was dit tot nu toe nog niet georganiseerd. Nu zijn er aanspreekpunten voor de veiligheidsregio, die de communicatie bij grote rampen en ook kleine crisissituaties eenvoudiger maakt. Al dit soort samenwerkingsafspraken staan in het Huisartsenrampenopvangplan (HaROP), waarvoor het project een model heeft opgeleverd."

In 't Veld vult aan: "Het grootste deel, meer dan 95%, van de huisartsen is verbonden aan een huisartsenpost om de continuïteit van zorg onder gewone omstandigheden te borgen. Enkele groepen huisartsen hebben met elkaar afgesproken om de waarneming bij spoedeisende vragen en ziektegevallen te verzorgen. De posten kunnen in tijden van crisis bijdragen aan de coördinatie. Echter, huisartsen bereiden zich niet voor via het aangesloten zijn bij een huisartsenpost. Het is de huisartsenkring die het aanspreekpunt is voor huisartsen bij crisis. Deze kringen én de bijbehorende posten maken het HaROP."

IMPULS

Het project heeft volgens In 't Veld een impuls gegeven aan het groeiend besef van goede samenwerking en voorbereiding voor, tijdens en na rampen en grootschalige ongevallen bij huisartsen en GHOR. "Onze initiatieven vinden op meer en meer plaatsen navolging en leiden mede tot het maken van afspraken." Als voorbeeld noemt In 't Veld de zogeheten flitsrampen, waarbij de zorg op het rampterrein geen expliciete taak is voor huisartsen. "Maar er zijn altijd huisartsen bereid om zich in te zetten. En bij de coördinatie komt de GHOR in beeld, bijvoorbeeld door huisartsen te trainen voor dat type situaties." Maar belangrijker nog is de rol van de huisarts bij epidemieën. In 't Veld noemt als voorbeeld de samenwerking tijdens de Nieuwe Influenza A. "We hebben vanuit een gemeenschappelijke overtuiging gezamenlijk stappen gezet om zo goed mogelijk voorbereid te zijn. De Nieuwe Influenza A werd gelukkig geen grootschalige epidemie, maar het vormde wel de motor achter een gevoel van urgentie." In 't Veld hoopt op een verdere verspreiding van dit gemeenschappelijk gevoel van het voorbereid zijn op incidenten en epidemieën. Ook in de veiligheidsregio's waar de samenwerking nog achterblijft. Romijn sluit zich hierbij aan: "We zijn er nog lang niet. Maar het vordert, zij het gestaag. Ik hoop zelf dat we een structurele en financiële ondersteuning kunnen bieden aan de huisartsen, bijvoorbeeld in de vorm van een crisiscoördinator. Zo kunnen zij hun rol in de crisisbeheersing serieus oppakken." //

MEER DAN TOOLKITS ALLEEN

Begin februari is de toolkit 'Goed voorbereid op een grootschalige infectieziekte-uitbraak' en de toolkit 'Goed voorbereid op nazorg bij rampen' verspreid onder huisarts(vertegenwoordigers) en GHOR-regio's. De toolkits bieden handige informatie over de voorbereiding op en de organisatie van optreden bij onder meer langdurige nazorg na rampen. "De toolkit 'Goed voorbereid op nazorg na rampen' is in de nafsfe Moerdijk meer afgenomen door de huisartsen uit het getroffen gebied", constateert de voorzitter van de LHV. Daarnaast is het model huisartsenrampenopvangplan (HaROP) klaar voor gebruik. Het HaROP is een hulpmiddel om samenwerkingsafspraken over de voorbereiding en organisatie van het optreden bij rampen en crises vorm te geven. Andere producten om de samenwerking tussen huisartsen en GHOR te vereenvoudigen en optimaliseren zijn een e-learningmodule en de webcast GHOR. Meer informatie over de producten van het project vindt u onder meer op de websites van GHOR Nederland, LHV en NHG. Een overzicht van alle producten is te vinden op www.lhv.nl.

Referentiekader politie: meetbaar en transparant

Een meetbare en transparante bijdrage aan de veiligheidsregio. Dat beoogt de politie met het 'Referentiekader politie in de veiligheidsregio' dat adviesbureau Twynstra Gudde in opdracht van de Raad van Korpschefs ontwikkelde. Het Referentiekader gaat vooral over het expliciet maken van de bijdrage van de politie aan de ontwikkeling van de veiligheidsregio's. De politie zal de voortgang van de politieregio's op de referenties uit het kader drie keer monitoren, met het doel de ontwikkelingen te stimuleren.

In de periode van april tot juni vorig jaar werd een nulmeting uitgevoerd. Die geeft een positief beeld van de situatie in de korpsen. Samengevat: de politie is actief op het gebied van crisisbeheersing. In veel regio's wordt gezamenlijk met verschillende partners gewerkt aan het risicoprofiel. Daarbij brengt de politie vanuit haar expertise kennis in over mogelijke risico's voor sociale ontwrichting. De verbinding met de veiligheidsregio is goed geregeld. In bijna alle regio's is sprake van een gecolokteerde meldkamer. Kritiek proces in de crisisbeheersing is de informatievoorziening. Op dit moment is in alle regio's de intentie uitgesproken netcentrisch te gaan werken. De politie speelt op dit vlak een belangrijke rol. Ten slotte blijkt dat de nazorg van politiemensen na grootschalige inzet bijna overal op orde is.

BETER BENUTTEN

Op andere referentiepunten zijn nog verbeteringen mogelijk bleek uit de nulmeting. Ten aanzien van de voorbereidingen op evenementen en de competenties van de functionarissen in de crisisteams zal de politie nog verbeteringen moeten treffen. Aan het eerste wordt inmiddels hard gewerkt in het multidisciplinaire project 'Handreiking Evenementenveiligheid'; het tweede behoeft nog aandacht. De onderzoekers hebben nog een andere belangrijke conclusie: de politie laat nog veel kansen onbenut op het gebied van de veiligheidsregio. Zo heeft de veiligheidsregio veelal goede contacten met de besturen van de gemeenten in de regio en, zeker niet onbelangrijk, met de ambtelijke organisaties van deze gemeenten. De

politie kan van deze netwerken meer gebruik maken om verbeteringen te maken in haar eigen processen, bijvoorbeeld op het gebied van evenementenbeleid. Op die manier kan de verbinding met de veiligheidsregio beter worden benut. De tweede meting staat in principe voor het eind van dit jaar gepland. Die vindt plaats door middel van een collegiale audit.

PARTNER IN VEILIGHEID

Korpschef Henk van Essen van politieregio Haaglanden, portefeuillehouder Veiligheidsregio's in de Raad van Korpschefs, vindt dat de politie haar rol intussen goed oppakt. Zij staat niet langer aan de zijlijn maar is een volwaardige 'partner in veiligheid' geworden. Op een onlangs gehouden expertmeeting van het Veiligheidsberaad en de Raad van Korpschefs, waar de resultaten van de eerste meting werden gepresenteerd, gaf Van Essen te kennen dat de politie de komende jaren wil inzetten op verdere versterking van de samenwerking binnen de veiligheidsregio. Daarvoor zal echter wel de rol van de politie helder moeten zijn. Hij noemde daarbij als noodzakelijke randvoorwaarde een wettelijk verankerde adviesrol van de korpschef naar het bestuur van de veiligheidsregio. Tweede belangrijke voorwaarde is dat de korpschef zijn verantwoordelijkheid over de politieprocessen in de meldkamer blijvend moeten kunnen waarmaken. Ook zal er een oplossing gevonden moeten worden voor de diversiteit aan financieringsstromen van de verschillende kolommen. Ten slotte is het van belang dat bij de vorming van de eenheden van de nationale politie het uitgangspunt is dat de buitengrenzen van deze eenheden congruent zijn met de veiligheidsregio's. //

Een compleet verslag van de Expertmeeting van 23 februari over de politie in de veiligheidsregio is te vinden op www.expertmeetings-veiligheidsregio.nl. Hier vindt u ook het Referentiekader.

Vrijwilligers in veiligheid: het cement van de samenleving

Vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Zonder deze onbezoldigde werkers zouden veel maatschappelijk belangrijke taken niet of nauwelijks kunnen worden uitgevoerd. Deze boodschap konden de gasten op het symposium 'Vrijwilligers in veiligheid' op 17 maart in hun oren knopen. Zeven vrijwilligersorganisaties die actief zijn in de hulpverlening en rampenbestrijding hebben begin dit jaar een gezamenlijke alliantie gesmeed. Het initiatief is qua timing goed gekozen, want 2011 is door de Europese Unie uitgeroepen tot het Europees jaar van het vrijwilligerswerk. Minister Opstelten zei tijdens het startsymposium dat wat hem betreft jaarlijks een landelijke vrijwilligersdag mag worden georganiseerd, uit dankbaarheid voor de talloze vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor hun medemens in nood.

Het was een *eyeopener* voor de deelnemers hoeveel essentiële werkzaamheden vrijwilligers verrichten en wat het voor de samenleving betekent als al die vrijwilligers door beroepskrachten zouden worden vervangen. Vrijwilligers zijn goud waard, zowel in economisch opzicht als maatschappelijk, zo bleek uit een reeks voordrachten en workshops tijdens het symposium. Ook de hulpverleningssector leunt voor een belangrijk deel op vrijwilligers. Het Nederlandse Rode Kruis, de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij, Reddingsbrigade Nederland, de vrijwillige brandweer, vrijwillige politie, het Oranje Kruis en het Korps Nationale Reserve van de krijgsmacht hebben er samen zo'n 300.000.

Nóg wel, want de vrijwilligheid staat onder druk door sociale en maatschappelijke veranderingsprocessen. Veel vrijwilligersorganisaties kampen met wervingsproblemen en de waardering van de samenleving en de politiek voor het belangrijke vrijwilligerswerk mag best wat meer tot uiting komen. Bijvoorbeeld een betere ondersteuning door de dagelijkse werkgevers van de vrijwilligers en vrijwilligersvriendelijk beleid van de overheid.

Roemer Boogaard, directeur van de KNRM (Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij), zei namens alle deelnemende organisaties waar de alliantie Vrijwilligers in veiligheid voor staat: "We hebben allemaal belang bij effectieve werving van nieuwe vrijwilligers, we zijn gebaat bij waardering van de samenleving en bij goed wetenschappelijk onderzoek naar het belang van vrijwilligers en vrijwilligersmanagement. Op deze drie thema's willen we verbinding met elkaar leggen om te leren van elkaars kennis en ervaringen. Maar ook het zichtbaar maken van de belangrijke rol die vrijwilligers spelen op het gebied van veiligheid en hulpverlening. Samen staan we sterker."

Een van de smaakmakers tijdens het symposium was professor Pieter van Vollenhoven, voormalig voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Hij zei zichzelf ook als vrijwilliger te zien, vanwege zijn jarenlange persoonlijke strijd voor onafhankelijk ongevallenonderzoek. Over de rol van vrijwilligers in de hulpverlening en rampenbestrijding zei Van Vollenhoven: "Vrijwilligers zijn onmisbaar in een samenleving waarin de overheid een stapje terugdoet en meer verantwoordelijkheid neerlegt bij de burgers. Nieuw

Pieter van Vollenhoven: "vrijwilligers geven invulling aan burgerverantwoordelijkheid."

is die gedachte niet, want door de eeuwen heen is veiligheid altijd een burgerverantwoordelijkheid geweest. Naarmate de overheid zich sterker begon te profileren en meer gezag en invloed kreeg, werden veiligheid en hulpverlening overheidstaken. Nu geeft de overheid de burgers weer een deel van haar eigen verantwoordelijkheden terug. Gepassioneerde en gemotiveerde vrijwilligers in de hulpverlening en rampenbestrijding geven invulling aan die burgerverantwoordelijkheid." //

'Search and Rescue' ingebed in de hulpverleningsketen

KNRM sluit contract met zestien veiligheidsregio's

Voor de veiligheidsregio's langs de kust, het IJsselmeer, de Waddenzee en de Zeeuwse- en Zuid-Hollandse stromen is de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) een onmisbare schakel in de hulpverlening. Dag en nacht zijn getrainde redders met razendsnelle reddingboten oproepbaar om drenkelingen en zieken of gewonden van schepen te redden en naar de veilige wal te brengen. Daar moet deze nautische reddingstaak goed aansluiten op de hulpverleningsketen aan land. Om die aansluiting te borgen hebben de KNRM, de Kustwacht en zestien veiligheidsregio's een samenwerkingsconvenant gesloten. Hierdoor is in het hele kust- en IJsselmeergebied de *Search- and Rescuetaak* (SAR) stevig ingebed in de hulpverleningsketen. Een specialistische reddingstaak van hoge kwaliteit met 24 uren-inzetgarantie die de overheid vrijwel geen cent kost.

De KNRM beschikt over bijna 1100 gemotiveerde en goed getrainde vrijwillige redders. Zij opereren vanuit 42 reddingsstations langs de kust, op de Zeeuwse- en Zuid-Hollandse stromen, de Waddenzee en het IJsselmeer en kunnen vrijwel overal in hun verzorgingsgebied binnen een half uur na alarmering via het Kustwachtcentrum of een regionale alarmcentrale ter plaatse zijn om redding te brengen op het water. In 2010 werden 1880 reddingen en nautische

tionele paraatheid 24 uur per dag en zeven dagen per week geregeld is. Traditioneel was de burgemeester van de gemeente waar een reddingstation is gevestigd altijd de voorzitter van die plaatselijke commissie en in de meeste betrokken gemeenten bestaat die bestuurlijke verankering tot op de dag van vandaag." In deze functie van de burgemeester ligt volgens Boogaard ook een link naar bestuurlijke verantwoordelijkheid voor openbare orde

Roemer Boogaard: "Veiligheidsregio's zijn voor ons een nieuwe entiteit."

hulpverleningsacties uitgevoerd. De KNRM is een wonderlijke organisatie: in de uitvoering voor 99 procent zuivere vrijwilligheid, aangevuld met tien beroepsschippers en een klein landelijk ondersteuningsbureau met 42 beroepskrachten. De sterke lokale verankering van de reddingsstations, gecombineerd met een degelijke overkoepelende ondersteuningsstructuur voor fondsenwerving, opleiding en beheer, zijn de grote kracht van de KNRM. Wat de organisatie extra bijzonder maakt is dat zij grotendeels door particulieren wordt gefinancierd via donaties, giften en legaten. Die financiering is voldoende om te waarborgen dat de KNRM over de modernste uitrusting en de veiligste reddingsvaartuigen kan beschikken.

BESTUURLIJKE BINDING

Hoewel de KNRM een particuliere, niet door de overheid gefinancierde reddingsorganisatie is, is zij altijd sterk verbonden geweest met het lokale bestuur. KNRM-directeur Roemer Boogaard wijst op de van oudsher bestaande relatie tussen de reddingsstations en de burgemeesters. "De reddingsstations worden bestuurd door een plaatselijke commissie die verantwoordelijk is voor de operationele gereedheid. De commissie draagt er zorg voor dat het materieel en de uitrusting op orde zijn, evenals de opleiding en training van de redders en dat de opera-

en veiligheid. "Er is geen KNRM-wet waarin onze taken bestuurlijk zijn vastgelegd, zoals er wel wetten zijn voor brandweer en geneeskundige hulpverlening. Tegelijk zijn de Waddenzee en het IJsselmeer wel gemeentelijk ingedeeld, wat inhoudt dat de burgemeester ook op die grote wateren verantwoordelijkheid draagt voor hulpverlening en rampenbestrijding. Hij heeft daarvoor zelf echter geen middelen tot zijn beschikking, maar via het voorzitterschap van de plaatselijke commissie was de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor onze uitvoerende taak toch belegd."

CONVENANT

De Wet veiligheidsregio's brengt structuur en bestuurlijke samenhang in partnerschappen voor veiligheid. Ook de KNRM lift mee op die beweging. Boogaard: "De veiligheidsregio's zijn voor ons een nieuwe entiteit waarop wij graag willen aansluiten. Daarom hebben we samen met de Kustwacht een model-samenwerkingsconvenant opgesteld waarin we met de veiligheidsregio's binnen ons verzorgingsgebied de afspraken over *search and rescue* en nautische hulpverlening hebben vastgelegd. Met de convenanten vullen we de aanbevelingen van het project Waterrand in. Dat project had tot doel de afstemming tussen de nautische hulpverlening en de hulpverleningsprocessen op de wal

Multidisciplinaire samenwerking van hulpdiensten met de 'natte partner' KNRM.

goed te regelen en vast te leggen wie waarvoor verantwoordelijk is. Onze taak houdt immers op bij het verlenen van levensreddende hulp op het water en het aan land brengen van slachtoffers. Maar dan moet de landorganisatie daar wel weten dat wij eraan komen met één of meerdere slachtoffers en moet aansluitend ambulancevervoer of opvang en verzorging van getroffen door de gemeenten voorbereid zijn. Dat is nu in alle zestien regio's waar wij SAR-taken uitvoeren geregeld. De Veiligheidsregio Hollands-Midden tekende op 21 april als laatste. Dit convenant onderscheidt zich van de andere regio's, omdat ook Reddingsbrigade Nederland, die een bredere taak dan *Search and Rescue* heeft, partner is in deze overeenkomst."

MULTIDISCIPLINAIR PARTNERSCHAP

Via de convenanten is het multidisciplinair partnerschap tussen de KNRM, de hulpdiensten bij de veiligheidsregio's en de gemeenten verder versterkt. Taken en verantwoordelijkheden, afspraken over alarmering en communicatie en over te leveren prestaties zijn wederzijds vastgelegd. Er is een grote mate van uniformiteit in de afgesloten convenanten, maar er is ook ruimte voor regio-specifieke afspraken. Zo zijn met de regio Friesland afspraken gemaakt over

het spoedvervoer van patiënten vanaf de Friese waddeneilanden naar het vasteland en met de regio Noord-Holland Noord over het uitvoeren van strandhulpverlening met terreinwaardige voertuigen. In Zeeland treedt de KNRM op om de waterkeringswerken in de Oosterschelde te beschermen tegen grote drijvende objecten.

Ook over het gezamenlijk opleiden en oefenen zijn meer gestructureerde afspraken gemaakt. Boogaard verwijst naar een project in de regio Noord-Holland Noord voor training van ambulanceverpleegkundigen in hulpverlening te water. "Onze redders zijn opgeleid tot EHBO-plus en kunnen bij hulpverlening op schepen de belangrijkste levensreddende handelingen uitvoeren. Maar triage van patiënten bij grotere aantallen slachtoffers gaat onze kennis en bevoegdheid te boven. Daar heb je opgeleide ambulanceverpleegkundigen voor nodig. Daarom zijn 200 ambulanceverpleegkundigen in Noord-Holland Noord in nautische veiligheid opgeleid, zodat zij kunnen meevaren met onze reddingboten naar hulpverleningsoperaties aan boord van schepen. Op deze manier versterken we elkaar en kunnen wij andere hulpdiensten in staat stellen hun kennis en deskundigheid optimaal in te zetten, ook op het grote water." //

Jan Baas, burgemeester Enkhuizen:

"KNRM is een juweel"

Burgemeester Jan Baas van Enkhuizen voelt zich al sinds jaar en dag nauw verbonden met de KNRM en het thema Redding op het water. En niet zonder reden: in 1996 maakte hij als burgemeester van Wieringen het ongeluk met het Dakota-vliegtuig op de Waddenzee mee en merkte hij in de praktijk hoe belangrijk een goed netwerk van reddingsstations is. Het onderzoek na de ramp toonde aan dat de dekking van reddingboten in het westelijk deel van de Waddenzee onvoldoende was en naar aanleiding van het onderzoek werd in Den Oever een nieuwe KNRM-post gevestigd. Als burgemeester van Enkhuizen is Baas voorzitter van de plaatselijke commissie van de KNRM in de IJsselmeer-kustplaat.

"Als burgemeester ben ik ook verantwoordelijk voor de veiligheid op het water, maar de gemeente heeft zelf geen middelen om hier invulling aan te geven. Daarom ben ik blij dat er een organisatie als de KNRM is. Het KNRM-station Enkhuizen is het drukste station van Nederland, met gemiddeld honderd reddingsinzetten per jaar. Het IJsselmeer wordt druk bevaren door beroeps- en recreatievaart en op dat grote water kan van alles gebeuren. De wetenschap dat rondom het IJsselmeer een netwerk van reddingsstations met goed getrainde en gemotiveerde vrijwilligers bestaat, geeft mij als verantwoordelijk bestuurder een gevoel van zekerheid. De KNRM is een juweel van een organisatie. Een juweel dat we als overheid moeten koesteren, omdat de KNRM specialistische waterhulpverlening van hoge kwaliteit biedt zonder dat het een cent overheidsgeld kost."

Inbedding GHOR in de veiligheidsregio's

De geneeskundige hulpverlening is in geen enkele veiligheidsregio op exact dezelfde wijze georganiseerd. Dat blijkt uit een inventarisatie van het Veiligheidsberaad ter voorbereiding op de invoering van de tweede tranche van de Wet publieke gezondheid.

Bij de inventarisatie heeft het Veiligheidsberaad twee vragen onderzocht. De eerste luidde: hoe is de inbedding van de GHOR in de veiligheidsregio's georganiseerd? En de tweede: wat is de relatie tussen GHOR en GGD? Het onderzoek is uitgevoerd met het oog op de geplande invoering van de Wet publieke gezondheid tweede tranche waar de veiligheidsregio's zich op voorbereiden. Daarin staat onder meer beschreven dat de werkgebieden van de GGD en de veiligheidsregio moeten samenvallen en dat er in iedere regio één directeur publieke gezondheid moet komen. Deze geeft leiding aan zowel de GGD als de GHOR. De GHOR is verantwoordelijk voor de coördinatie van (de voorbereiding op) de opgeschaalde spoedeisende medische hulpver-

lening, de psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen en de preventieve openbare gezondheidszorg. In het kader van de geneeskundige hulp bij rampen is de GGD één van de belangrijkste partners.

De inventarisatie is uitgevoerd om de feitelijke actuele situatie rondom de inbedding van de GHOR in de veiligheidsregio's te verduidelijken. De onderzoeksresultaten bieden bestuurders en veiligheidsregio's inzicht in de huidige organisatie van de witte kolom in de regio's. Het onderzoek is uitgevoerd vanuit het perspectief van de 25 veiligheidsregio's.

De inventarisatie is een feitenrelaas. Het rapport bevat geen oordeel en/of aanbevelingen. GHOR Nederland zal de resultaten betrekken bij de verdere ontwikkeling van een visie op de Wet publieke gezondheid en een aantal 'ideaaltypen' om de GHOR in de veiligheidsregio's te borgen. //

Het inventarisatierapport is te downloaden via www.veiligheidsberaad.nl

De cijfers

Uit het onderzoek blijkt dat geen enkele veiligheidsregio op exact dezelfde wijze is georganiseerd. Dit geldt niet alleen voor de inbedding van de GHOR en de relatie met de GGD, maar ook bijvoorbeeld voor de invulling van een directie- of managementteam. Wel is een aantal gemene delers of kenmerken te benoemen waardoor de veiligheidsregio's gecategoriseerd kunnen worden.

Vijf veiligheidsregio's hebben een gezamenlijke (veiligheidsregio en GGD) gemeenschappelijke regeling afgesloten. Twintig veiligheidsregio's hebben een aparte gemeenschappelijke regeling voor de veiligheidsregio en één of twee voor de GGD (sommige veiligheidsregio's hebben immers te maken met twee GGD'en). Daarvan zijn er vier meer-voudig. Dat betekent dat er naast de GGD ook andere regionale taken, zoals de Omgevingsdienst, in de regeling zijn opgenomen.

Vier veiligheidsregio's hebben geen beoogd directeur publieke veiligheid. Van de 21 veiligheidsregio's die wel een (beoogd) directeur publieke gezondheid hebben, gaat het in bijna alle gevallen om een directeur GHOR/GGD.

In totaal zijn er veertien veiligheidsregio's waar de GHOR en GGD binnen dezelfde organisatie vallen. Dat kan doordat ze beide zijn ondergebracht bij de veiligheidsregio (dit is bij vijf het geval) of doordat de veiligheidsregio de GHOR-taken bij een separate GGD belegt (een separate GGD is een GGD die geen deel uitmaakt van de veiligheidsregio). Alle andere veiligheidsregio's maken op een andere wijze samenwerkings- en afstemmingsafspraken met de GGD.

Eén van de manieren om samenwerking tot stand te brengen is gezamenlijke huisvesting. In het onderzoek zijn hiervan meerdere variaties aangetroffen. De huisvesting van de GHOR is in zeven regio's met de GGD, in twaalf regio's met de veiligheidsregio en in zes regio's met de GGD én de veiligheidsregio.

INCONGRUENTIE

Drie veiligheidsregio's hebben te maken met meerdere (twee) GGD'en. Twee gemeenten liggen in een andere GGD-regio dan de veiligheidsregio. Een gebied bestaande uit acht gemeenten ligt in zijn geheel in een andere GGD-regio. In totaal hebben acht van de 25 veiligheidsregio's (32%) te maken met een vorm van incongruentie met de GGD. Tien van de 28 GGD'en (36%) hebben te maken met een vorm van incongruentie met de veiligheidsregio.

Eerste Kamer akkoord met wijziging Wet publieke gezondheid

De Eerste Kamer is akkoord gegaan met de wijziging van de Wet publieke gezondheid onder meer in verband met de Wet veiligheidsregio's.

De veranderingen moeten er mede toe leiden dat de witte kolom naast de politie en de brandweer meer slagkracht krijgt. Zo kan de veiligheidsregio adequater opereren is de verwachting. Het voorstel was nog ingediend door het vorige kabinet. De Tweede Kamer nam het in september 2010 met algemene stemmen aan. In de Eerste Kamer stemde op 17 mei een ruime meerderheid voor. SP en GroenLinks behoorden hier tot de tegenstemmers.

TERRITORIALE CONGRUENTIE

De wetgeving beoogt een bijdrage te leveren aan 'goede publieke gezondheid', ook tijdens crises. Met dat doel zal de schaal van de GGD'en straks samenvallen met het werkgebied van de veiligheidsregio. De bedoeling is dat er per veiligheidsregio hooguit één regionale gezondheidsdienst komt. De aanduiding 'gemeentelijke gezondheidsdienst' blijft als merknaam behouden. De vorige minister van VWS, Klink, heeft met een nota van wijziging zelfs mogelijk gemaakt dat één GGD meerdere veiligheidsregio's kan omvatten. Daarbij gaat het dan wel om de volledige werkgebieden van die veiligheidsregio's. Een omgekeerde situatie van meerdere GGD'en binnen één veiligheidsregio is niet mogelijk. Begin dit jaar waren nog vijf regio's incongruent.

DIRECTEUR PUBLIEKE GEZONDHEID

In het wetsvoorstel wordt ook geregeld dat de directeur van de GGD dezelfde persoon is als de directeur van de GHOR. De keuze voor één directeur publieke gezondheid wil niet zeggen dat er niet een meerhoofdige directie van GGD en GHOR mag zijn. Zolang de verantwoordelijkheid voor de leiding van de GGD en de GHOR maar bij de ene directeur berust. 'Spreekwoordelijk gesteld is er hoe dan ook slechts één kapitein op het schip', schrijft minister Schippers van VWS hierover.

INFECTIEZIEKTEBESTRIJDING

Een ander belangrijk punt is de bestrijding van infectieziekten behorend tot de zogeheten groep A. Daarin zitten in elk geval pokken, polio en sars. De infectieziekte Nieuwe Influenza A (H1N1) wordt vanwege het verloop van de epidemie weer verwijderd uit groep A. De bestrijdingstaak voor een infectieziektecrisis is sinds de invoering van de Wet veiligheidsregio's op 1 oktober 2010 een aangelegenheid voor de veiligheidsregio. Met het onderhavige voorstel wordt ook de voorbereiding op een dergelijke crisis bij de veiligheidsregio belegd.

De keuze van het kabinet om de politie anders te organiseren zal geen gevolgen hebben voor de indeling van de GGD- en veiligheidsregio's, benadrukte minister Schippers op verschillende plaatsen in de memorie van antwoord. //

PERSONALIA

Nicolette Rigter is per 1 mei de nieuwe directeur publieke gezondheid voor GGD en GHOR IJsselland, tevens lid van de directie Veiligheidsregio IJsselland. Zij volgt Henk Ensing op die met pensioen gaat.

Per 1 juli wordt **Pieter Broertjes** benoemd tot burgemeester van Hilversum. Hij is de opvolger van vertrekkend burgemeester Ernst Bakker. Broertjes wordt daarmee ook voorzitter van de Veiligheidsregio Gooi- en Vechtstreek en korpsbeheerder van de politieregio Gooi- en Vechtstreek.

Gerard Bouman is aangesteld als kwartiermaker nationale politie. Bouman is op dit moment hoofd van de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD). Op 16 mei startte hij met zijn opdracht. De kwartiermaker nationale politie is tevens beoogd korpschef van de nationale politie.

Op voordracht van korpsbeheerder Annemarie Jorritsma is **Willem Woelders** benoemd tot waarnemend korpschef van het politiekorps Flevoland. Woelders neemt de functie van korpschef waar tot aan de voorgenomen invoering van de nationale politie. Woelders volgt Bert Wijbenga op die op 1 april afscheid nam als korpschef.

Arjen Littooi, nu nog werkzaam als directeur Veiligheid bij de gemeente Rotterdam, is benoemd tot algemeen directeur van Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. Hij start zijn werkzaamheden op 1 augustus.

Veiligheidsregio Twente: proeftuin voor veiligheidsinnovatie

Veiligheidsregio Twente heeft de ambitie een proeftuin voor innovatieve veiligheid te worden. De omgevingscondities zijn er uitermate geschikt voor, want het kennisnetwerk rond de Universiteit Twente en andere in de regio gevestigde instituten en kennisbedrijven is een ideale voedingsbodem voor innovatie. Bestuur en directie van de Veiligheidsregio Twente willen daarom de samenwerking met de Twentse kennisindustrie versterken om gezamenlijk nieuwe concepten voor veiligheid en crisismangement te ontwikkelen en in de praktijk te beproeven.

“De regionale veiligheidszorg in Twente profiteert nu al van de kennisomgeving en de bijbehorende infrastructuur”, stelt Herman Meuleman, secretaris van de veiligheidsregio. “De regio beschikt vanwege het hoge percentage kennisbedrijven, onder andere op het gebied van informatietechnologie en geo-informatie, over een fijnvermaasd glasvezelnet. Dat netwerk is ook de drager voor het Twentse Veiligheidsnet dat de belangrijkste centra voor crisismangement, zoals de stafdiensten van de hulpverleningspartners, de meldkamer, gemeentehuizen en de grotere brandweerkazernes met elkaar verbindt. Veiligheidsnet is in feite al sinds 2004 onze oplossing voor netcentrisch werken. Het is een van de concrete resultaten van de regionale versterkingsprocessen die in gang zijn gezet naar aanleiding van het onderzoek door de Commissie Oosting naar de vuurwerkramp in Enschede. Veiligheidsnet is ontwikkeld en gebouwd in samenwerking met bedrijven in de regio en is een voorbeeld van hoe we samen met private partners kunnen werken aan innovatie en effectievere crisisbeheersing.”

Het kennis- en oefencentrum dat de veiligheidsregio voor ogen staat, krijgt volgens Meuleman drie functies: Doen (operationele praktijktraining en opleiding), Onderzoek als wetenschappelijke functie en Beleven. Wevers: “In het nieuwe veiligheidsdenken krijgen burgers en bedrijven een grotere eigen verantwoordelijkheid voor de zorg voor hun veiligheid. Ons staat het beeld voor ogen van een multidisciplinair en multifunctioneel oefen- en kenniscentrum waar niet alleen professionele hulpverleners en specialisten worden opgeleid, maar waar ook wetenschappelijk onderzoek onder praktijkcondities kan worden verricht. Tevens willen we het centrum een kennisfunctie geven voor het grote publiek door burgers op een actieve manier te laten leren en ervaren over brandveiligheid, sociale veiligheid, verkeersveiligheid en aanverwante veiligheidsthema’s.”

MAATSCHAPPELIJKE INNOVATIE

Burgemeester Jon Hermans-Vloedveld van Almelo, portefeuillehouder brandweer in het regionaal veiligheidsbestuur, ziet voor TRONED

Stephan Wevers (links) en Herman Meuleman: “We willen graag een proeftuin realiseren om te experimenteren met innovatieve veiligheid.”

GRENSOVERSCHRIJDEND

Samenwerking wordt in Twente met hoofdletters geschreven. Niet alleen de samenwerking met de in de regio gevestigde kennisindustrie, maar ook over de landsgrenzen heen. Twente heeft namens de vijf grensregio's in Gelderland en Overijssel het voortouw bij het maken van Duits-Nederlandse afspraken over grensoverschrijdende samenwerking. Die samenwerking is groeiende. Grensoverschrijdende brandweer- en traumazorg zijn in Twente dagelijkse routine. Brandweerkorpsen hebben voor de eerstelijns brandweezorg op veel plaatsen verzorgingsgebied over de landsgrens, zodat alle burgers in het grensgebied de snelst mogelijke brandweezorg krijgen. Om snelle rechtstreekse alarmering mogelijk te maken heeft de regio Twente zelfs financiële middelen beschikbaar gesteld voor het aanschaffen van digitale alarmeringsapparatuur in de meldkamers van de Duitse grensregio's. En om de samenwerking organisatorisch goed te verankeren zal de bestuurlijke netwerkkaart voor Twente worden aangevuld met relevante contacten aan Duitse zijde.

“Tijdens de vuurwerkramp in Enschede, elf jaar geleden, hebben we veel baat gehad bij de inzet van Duitse hulpverleningsdiensten”, verklaart Peter den Oudsten, burgemeester van Enschede en voorzitter van het regionaal veiligheidsbestuur. “Maar op het gebied van communicatie en procedures bleek er toch nog wel het een en ander te verbeteren. Dat heeft in de jaren na 2000 zijn beslag gekregen en nu is er sprake van een uitstekende operationele samenwerking en oefenen we frequent gezamenlijk. De samenwerking gaat zo ver dat we zelfs over de landsgrens heen inzicht hebben in de veiligheidsrisico's. En we werken met onze Duitse partners aan een gemeenschappelijk rampbestrijdingsplan voor de kerncentrale in Lingel. Het is belangrijk dat we in geval van een nucleair incident onze activiteiten op het gebied van noodmaatregelen en communicatie goed op elkaar afstemmen, zodat de inwoners aan beide kanten van de landsgrens niet met verschillende beleidslijnen en maatregelen worden geconfronteerd.”

BOUWJAAR

Veiligheidsregio Twente heeft in april een 'spoorboekje' gepresenteerd waarin de koers van de organisatie in opbouw voor de komende jaren is uitgestippeld. Wevers ziet 2011 als een bouw- en ontwikkeljaar, waarna in 2012 de organisatie verder wordt ingericht om aan de wettelijke eisen te voldoen en de eigen bestuurlijke ambities waar te maken.

“Deels zijn de projecten al in uitvoering en deels

gaat het ook om het formaliseren van structuren die in de praktijk al functioneren. Zo hebben we in ons spoorboekje vastgelegd dat de regionalisering van de brandweer op 1 januari 2013 helemaal afgerond moet zijn, maar eigenlijk werken we al circa tien jaar als één organisatie. De repressieve brandweerorganisatie heeft een eenhoofdige regionale leiding, er is één ICT-systeem, één opleidingsorganisatie en één regionaal managementteam. We zijn hier dus al gewend aan regionale regie.”

“TWENTE IS EEN CULTURELE ENTITEIT”

De Veiligheidsregio Twente is een compacte regio met veertien gemeenten, 625.000 inwoners, drie stedelijke kernen rond Hengelo, Almelo en Enschede en vooral veel landelijk gebied. “Een optimale schaal waarin een regionale organisatie en lokale verankering van de brandweezorg en crisisbeheersing hand in hand gaan”, vindt bestuursvoorzitter Peter den Oudsten. “Die lokale inbedding hebben we hier altijd gekoesterd, maar dat staat regionale samenwerking niet in de weg. Integendeel, Twente is een culturele entiteit en behalve dat mensen zich inwoner van Almelo of Oldenzaal voelen, voelen ze zich ook Twentenaar en zijn ze trots op wat zij in dit gebied gezamenlijk tot stand brengen. Die cultuureigenschap komt ook in de ontwikkeling van de veiligheidsregio tot uiting. We hechten aan lokale autonomie en aan lokale verankering van de brandweer, maar waar het nodig is organiseren we de zaken op een hoger niveau. Zo bouwen de Twentse gemeenten en de hulpverleningspartners samen aan een geoliede regionale machine voor veiligheidszorg.”

Het kennisnetwerk rond de Universiteit Twente en andere instituten en bedrijven biedt de veiligheidsregio inspiratie voor innovatie.

TRONED

Dat publiek-private partnerschap komt ook tot uiting in het parapedaardje van de Veiligheidsregio Twente: TRONED, Trainingscentrum Oost-Nederland. TRONED is gehuisvest op het terrein van de voormalige vliegbasis Twente en was aanvankelijk vooral bedoeld als praktijk-oefencentrum voor de brandweer. Regionaal commandant Stephan Wevers licht het toekomstperspectief van TRONED toe. “Onze ambitie is om het centrum uit te bouwen tot een breed kennis- en innovatiecentrum voor veiligheid, waarbij we willen samenwerken met meerdere publieke en private partners. Nu al werken we nauw samen met het internationale oefencentrum in Zweden, maar we willen ook de binnen de regio aanwezige kennis en wetenschap betrekken bij de verdere ontwikkeling. De Twentse kennisbedrijven hebben al sinds jaar en dag een gezamenlijk platform voor kennisdeling, waardoor zij elkaars positie versterken. Daar kunnen we als veiligheidsregio prima op aansluiten.”

een belangrijke rol weggelegd in de vernieuwing van het brandveiligheidsbeleid. “Het mooie van TRONED is dat het is ontwikkeld vanuit het hart van onze regio, met kennis van zowel de overheid als het bedrijfsleven. De producten en diensten van TRONED sluiten goed aan bij de nieuwe landelijke visie op brandveiligheid. Het is de gezamenlijke opgave van het openbaar bestuur, de brandweersektor en het bedrijfsleven om burgers en bedrijven in staat te stellen hun eigen zelfredzaamheid en brandveiligheid te verbeteren. Community Safety-projecten waarin gemeenten, de brandweer en lokale maatschappelijke instanties samen optrekken om de brandveiligheid in de wijken te bevorderen gaan op steeds meer plaatsen van start. TRONED kan in dat proces in onze regio een belangrijke rol spelen. In dat opzicht levert het centrum ook een bijdrage aan maatschappelijke innovatie. Er is in Twente groot bestuurlijk draagvlak voor veiligheidsinnovatie, omdat het zowel de kwaliteit als de kosteneffectiviteit van de hulpverlening ten goede kan komen.”

“Crisisbeheersing is meer dan rood, wit, blauw en oranje”

Jos Stierhout, directeur van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, is benoemd tot voorzitter van de stuurgroep van het landelijk project Netcentrisch Werken. Hij volgt in deze functie Don Berghuijs op, die eerder dit jaar overleed.

Het dossier netcentrisch werken is bij Stierhout in goede handen. Noord-Holland Noord was een van de eerste regio's die de systematiek van netcentrisch werken in de praktijk invoerde. Stierhout ziet het als een persoonlijke missie om vanuit zijn visie en ervaringen een bijdrage te leveren aan de landelijke implementatie van netcentrische informatiedeling.

“We zijn al een behoorlijk eind op weg, maar er liggen nog wel wat uitdagingen voordat de landelijke implementatie is voltooid. Zo zijn er nog wat technische hobbels in de ontwikkeling van het Landelijk Crisismanagement Systeem, die snel opgelost moeten worden. Wat ik verder als een belangrijk thema zie, is het versterken van de positie van de gebruikers in de doorontwikkeling van de netcentrische werkwijze. Veel gebruikers hebben ten onrechte het idee dat zij helemaal geen rol hebben en dat technici hen een systeem opdringen. Maar netcentrisch werken is veel meer dan een technisch informatiesysteem, al is dat wel een belangrijke randvoorwaarde voor netcentrische informatiede-

ling. Mensen die in de praktijk met het systeem moeten werken, moeten ook actief bijdragen aan de ontwikkeling.”

AANSLUITING

Stierhout noemt ook de aansluiting van externe crisispartners op de netcentrische werkwijze een punt waar de stuurgroep scherp op moet blijven: “Crisisbeheersing is meer dan rood, wit, blauw en oranje. De kerndiensten in de hulpverleningssector en de gemeenten moeten bij crises ook met functionele partners samenwerken en informatie delen. Partners zoals vitale bedrijven, waterschappen en Rijkswaterstaat bijvoorbeeld. Met die instanties dienen samenwerkingsafspraken worden gemaakt, waarbij onder andere zaken als informatiebeveiliging en bedrijfsbelangen worden belicht. Die samenwerkingsafspraken kan het project niet maken met de externe partners. Dat is een zaak voor het Veiligheidsberaad en de landelijke koepels van die externe partners. Vanwege de grote rol die zij spelen in de hedendaagse crisisbeheersing is het essentieel dat zij ook snel en soepel informatie kunnen uitwisselen met de algemene kolom.”

Tot slot is het volgens Stierhout van belang dat bij de afsluiting van het project wordt gezorgd voor een borging van de bereikte resultaten en de ontstane samenwerkingsverbanden. “Het project stopt komend jaar. Maar daarmee stopt niet de doorontwikke-

ling van de werksystematiek, het opleiden en het beheer van de doctrine en het Landelijk Crisismanagement Systeem. Het nieuwe Instituut Fysieke Veiligheid lijkt als kennisplatform voor de wereld van veiligheid en crisisbeheersing de beste plaats om die borging gestalte te geven. Hoe die borging handen en voeten moet krijgen en welke personele en financiële inspanningen daarvoor nodig zijn, zal in de loop van dit jaar op bestuurlijk niveau worden besloten.”

Landelijke Operationele Staf inzetbaar

Sinds 1 maart 2011 is de Landelijke Operationele Staf (LOS) inzetbaar. In het veld leven nog de nodige vragen over het inzetten van LOS. De top 5 van deze vragen is op een rijtje gezet en wordt in dit artikel beantwoord.

Raken de veiligheidsregio's hun zeggenschap kwijt over de wijze waarop de regio een ramp of crisis aan moet pakken nu er een Landelijke Operationele Staf is ingesteld?

Nee! De LOS komt alleen in actie als er sprake is van grootschalige, landelijke effecten. De Landelijke Operationele Staf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een landelijke operationele strategie, dit in opdracht van de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCB: de Ministerraad tijdens crisissituaties). Als de MCCB de operationele strategie heeft vastgesteld is de LOS verantwoordelijk voor het uitvoeren van de vastgestelde strategie. Onder regie van de LOS vindt de uitvoering in de veiligheidsregio's plaats.

Met het instellen van de LOS is wel een wezenlijke verandering opgetreden in de crisismanagementstructuur zoals die tot 1 maart 2011 functioneerde. Vanaf nu is er een landelijke

operationele laag bijgekomen die in voorkomende gevallen voorziet in een bovenregionale aanpak van crises en rampen. In alle andere gevallen zijn het de veiligheidsregio's zelf die tijdens de rampenbestrijding aan het roer blijven, hierbij desgewenst ondersteund door het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC). Net zoals dit nu ook gebeurt. In beide situaties blijven de veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de uitvoering van de rampbestrijdingstaken.

Wanneer wordt de LOS geactiveerd?

Incidenteel. De LOS wordt geactiveerd wanneer er bij een ramp of crisis sprake is van effecten op nationaal niveau. Bijvoorbeeld als het gaat om het aantasten van nationale vitale belangen of bij een situatie die leidt tot schaarste in OOV-capaciteiten. Ook een ramp of crisis in het buitenland met impact op Nederland kan leiden tot activering van de LOS.

Een goed voorbeeld voor het activeren van de LOS is de ramp die enige tijd geleden plaatsvond in Japan. Als dit scenario wordt geprojecteerd op Nederland, dan kunnen de effecten van de aardbeving en de daarop volgende tsunami dusdanig desastreus en grootschalig zijn, dat een landelijke aanpak noodzakelijk is. Verschillende regio's zijn getroffen en OOV-capaciteiten, inclusief defensiecapaciteiten, uit het hele land zijn nodig om de ramp het hoofd te bieden en de effecten zo klein mogelijk te houden. Daarbij komt dat er ook sprake is van gevraagde en ongevraagde buitenlandse hulp. Dit vereist een landelijke aanpak om enerzijds prioriteiten te stellen en anderzijds capaciteiten aan veiligheidsregio's toe te wijzen. De regio's zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de bestrijdingstaken.

Hoe werkt de LOS?

De LOS is een opgeschaald LOCC (Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum) en houdt zich bezig met en is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een operationeel advies dat gericht is op het bestrijden en verkleinen van de effecten die voortvloeien uit het zich afspelende

scenario. De LOS voert haar werkzaamheden uit in opdracht van de MCCB.

De voorzitter van de LOS is verantwoordelijk voor het inbrengen en toelichten van het ontwikkelde operationeel advies in het interdepartementaal Adviesteam. Het adviesteam bestaat uit crisisbeleidsadviseurs van alle ministeries. Dit team combineert het operationeel advies met een bestuurlijk advies en een communicatieadvies tot één integraal advies aan de ICCB (Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing) en de MCCB die hierover een besluit neemt.

Voor wat betreft de operationele component is de LOS verantwoordelijk voor het communiceren van het besluit naar de operationele partners cq. veiligheidsregio's. Deze nemen conform de vastgestelde operationele strategie de uitvoering ter hand, daarbij ondersteund door de LOS (en dus het LOCC).

Wie zitten er in de LOS?

Vertegenwoordigers van brandweer, GHOR, politie en Defensie vormen samen met de voorzitter de LOS. Verder zijn er vier secties: Planning en Advies, Operaties en bijstandscordinatie, Informatiemanagement en Facilitaire ondersteuning. Deze secties worden bemand door personeel van het LOCC. Het ministerie van Defensie kan in geval van langdurig en intensief optreden van de LOS bij een ramp van nationale omvang het SDNO (Staf Detachment Nationale Operaties) aan laten sluiten bij het LOCC. De SDNO is ook beschikbaar indien de LOS behoefte heeft aan planningscapaciteit. Het versterken van de LOS kan ook plaatsvinden vanuit de politie- of veiligheidsregio's, of andere operationele partners.

Wat gaat er verder gebeuren?

De leden van de LOS zullen deelnemen aan een uitgebreid opleiding- en oefenprogramma, waaronder deelname aan de nationale oefening Indian Summer die in oktober 2011 plaatsvindt. Peter van Zunderd, voorzitter LOS en Patrick Voss, hoofd LOCC gaan de komende periode de operationele partners bezoeken. Ook start er een onderzoek naar samenwerking met andere operationele partners, zoals waterschappen, energiebedrijven en drinkwaterbedrijven.

Overstroming Venlo in 1993.

Tunnelveiligheid, vitale partners en brandweerduiken in Veiligheidsberaad

In deze rubriek treft u een samenvatting aan van de besproken agendapunten van het Veiligheidsberaad.

Veiligheidsberaad

Het Veiligheidsberaad komt vijf keer per jaar bijeen. In de vergadering van 13 mei hebben de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's met elkaar gesproken over onder andere de voorgestelde wetswijziging tunnelveiligheid, voortzetting van het project 'Vitale Partnerschappen' en het bestuurlijk afwegingskader Brandweerduiken.

TUNNELVEILIGHEID

De minister van Infrastructuur en Milieu heeft het Veiligheidsberaad, de NVBR en GHOR Nederland gevraagd te reageren op een voorgenomen wijziging van de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw). De drie organisaties hebben hun reacties gebundeld in één visiedocument, waarvan de kern luidt:

- het wetsvoorstel betekent een verlaging van het veiligheidsniveau van tunnels ten opzichte van het niveau dat de laatste jaren is bereikt;
- voor het bevoegd gezag (de colleges van B&W) zijn de mogelijkheden om tunnels bij de openstellingsvergunning te toetsen

aan veiligheidseisen te beperkt. Het Veiligheidsberaad is van mening dat de veiligheidsvoorzieningen voor tunnels in overeenstemming met het bevoegd gezag bepaald zouden moeten worden en niet slechts na overleg;

- het Veiligheidsberaad, de Regionale Raad van Commandanten (RCC) en de Algemene Ledenvergadering van GHOR Nederland vinden dat er een kennis- en adviesfunctie moet komen in een onafhankelijke en deskundige instantie die op afstand van de betrokken partijen staat. Dit als alternatief voor de commissie Tunnelveiligheid.

VITALE PARTNERSCHAPPEN

Het Veiligheidsberaad gaat het ministerie van Veiligheid en Justitie vragen de subsidie voor het project 'Vitale partnerschappen in Veiligheid' te verlengen tot 1 januari 2012. Portefeuillehouder Henk Jan Meijer heeft de veiligheidsregio's nogmaals opgeroepen de convenanten met de drinkwaterbedrijven en de gas- en elektrabedrijven te ondertekenen en te implementeren.

BRANDWEERDUIKEN

Het afwegingskader Brandweerduiken is door het Veiligheidsberaad vastgesteld. Dit afwegingskader is ontwikkeld om waterongevallenbeheersing op een goede manier vorm te geven (en daarin de juiste bestuurlijke keuzes te maken).

De bij dit agendapunt gevoerde discussie over landelijke richtlijnen voor al dan niet duiken leverde geen eenduidig beeld op. Verschillende voorzitters van veiligheidsregio's gaven aan wel behoefte aan landelijke richtlijnen te hebben; terwijl anderen aangaven het brandweerduiken een regionale verantwoordelijkheid te vinden. De discussie zal later worden vervolgd, wanneer de RRC / NVBR met de resultaten van de marsroute waterongevallenbestrijding komt. ///

Voor meer informatie over de vergaderingen van het Veiligheidsberaad: beleidsadviseur Jos Rijpma, jos.rijpma@veiligheidsberaad.nl

Best practices variabele voertuigbezetting gebundeld

Op tal van plaatsen experimenteren brandweerkorpsen met nieuwe uitrukconcepten die afwijken van de standaard uitrukroutine met teams van zes brandweerlieden. Sneller hulp op maat kunnen bieden aan de burger. Een efficiëntere inzet van mensen en middelen en knelpunten in de beschikbaarheid van vrijwilligers in de dagsituatie zijn de belangrijkste motivaties voor projecten met variabele voertuigbezetting.

De Raad van Regionaal Commandanten en de NVBR zien kansen voor een meer gedifferentieerde repressieve brandweezorg met kleinere eenheden, mits aan enkele belangrijke randvoorwaarden wordt voldaan. Het delen van kennis door het bundelen van best practices moet gemeenten en veiligheidsregio's inzicht geven in de inzetmogelijkheden en de beperkingen van het uitrukken met minder mensen.

Een quick scan die de NVBR eind 2010 uitvoerde, leverde 39 initiatieven in 19 veiligheidsregio's op. Voorbeelden zijn Zuid-Limburg en Rotterdam-Rijnmond, waar wordt geëxperimenteerd met snelle interventie-eenheden en Dordrecht, waar een tankautospuit en een hoogwerker in één voertuig zijn gecombineerd. "In opdracht van de Raad van Regionaal Commandanten startte de NVBR eind 2010 met het inventariseren van de diverse initiatieven om kennis en ervaring te delen", vertelt Lucien Groenewegen, projectleider variabele voertuig-

bezetting van de NVBR. "Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om een nieuwe landelijke leidraad of doctrine voor het uitrukken met twee of vier man te ontwikkelen. Daar is ook geen blauwdruk voor te geven, omdat de lokale situatie bepalend is voor de mogelijkheden." Volgens Groenewegen blijkt in de praktijk dat voor 85 procent van de incidenten waarvoor de brandweer wordt gealarmeerd geen standaard uitrukploeg van zes man nodig is en dat in veel gevallen kan worden volstaan met een kleiner team met aangepaste uitrusting. "Vergelijking van de experimenten moet leiden tot meer inzicht in de repressieve slagkracht van brandweereenheden met variabele bezetting. Wat kan je nu precies met een ploeg van twee of vier man in plaats van de standaard eenheid van zes man? Uiteindelijk is het een bestuurlijke afweging in welke gevallen met een kleinere bezetting kan worden uitgerukt. Maar belangrijke randvoorwaarden zijn dat de kwaliteit van de brandweereenheid en de veiligheid van de brandweerlieden

Een net aangeschafte SIV (snel inzetbaar voertuig) door Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

gewaarborgd is. Dat betekent onder andere dat bij een uitruk met een kleinere eenheid de alarmering van aanvullende eenheden strak geregeld moet zijn zodra duidelijk is dat sprake is van een ernstiger incident waarbij bijvoorbeeld mensen moeten worden gered. Het principe gaat uit van hulp op maat: passende hulp bij een specifiek incident."

GEMEENSCHAPSGELD

Burgemeester Amy Koopmanschap van Diemen is lid van de begeleidingscommissie van het project. Ook zij ziet kansen voor een variabele brandweerinzet met kleinere teams. "De kritiek van sommige mensen dat het inzetten van kleinere eenheden een onverantwoorde bezuiniging is, is te kort door de bocht. Ook als we niet zouden hoeven te bezuinigen hebben we als overheid de plicht mensen en middelen voor de hulpverlening zo efficiënt mogelijk in te zetten. Het gaat immers om gemeenschapsgeld. Het is niet maatschappelijk verantwoord om standaard meer capaciteit in te zetten dan noodzakelijk is. Innovatie en maatwerk in de repressieve brandweezorg dienen de kwaliteit en de efficiency. In dat opzicht past dit project uitstekend in het inno-

vatieprogramma De brandweer over morgen." Koopmanschap wijst ook op het belang van goede randvoorwaarden voor een verantwoorde inzet van kleinere brandweerteams. "Het stelt onder andere eisen aan de sturende rol van de meldkamer en de informatievoorziening aan de uitrukkende eenheden. Zodra in het meldingsproces duidelijk wordt dat het een incident is dat een ploeg van vier man niet kan behappen moet direct worden opgeschaald, zodat die ploeg snel ondersteuning krijgt. Uitrukken met een variabele bezetting kan vooral uitkomst bieden voor gemeenten waar overdag problemen zijn met de opkomst van vrijwilligers. In de praktijk gebeurt het vaak dat een eenheid met vier of vijf gemotiveerde brandweerlieden klaar staat om uit te rukken, maar dit formeel niet mag omdat de standaard uitrukdoctrine voorschrijft dat alleen met een volledige ploeg van zes man mag worden uitgerukt. Door hier onder de genoemde randvoorwaarden van af te wijken worden twee belangen gediend. De vrijwilligers kunnen alsnog uitrukken, wat hun motivatie ten goede komt en de gemeente kan bestuurlijk toch voldoen aan de repressieve zorgnorm, doordat sneller kan worden uitgerukt." ///

“Impact incident weegt mee bij ruimtelijke ordening”

Limburg-Noord ontwikkelt impacttool voor externe veiligheid

Tussen ruimtelijke ordening en externe veiligheid bestaat een klassiek bestuurlijk spanningsveld. Gemeenten en projectontwikkelaars willen elke vierkante meter schaarse bouwgrond optimaal benutten, maar is een woonzorgcentrum of een school naast een transportas voor vervoer van gevaarlijke stoffen nu wel of niet verantwoord? Bestuurders willen houvast bij het maken van keuzes, zeker als het om veiligheid gaat. Kwantitatieve risicoanalyses op basis van kansberekeningen helpen hen niet echt. Veiligheidsregio Limburg-Noord heeft er in samenwerking met gemeenten iets op gevonden: een instrument dat bestuurders en projectontwikkelaars helpt om de effecten van incidenten al in een vroeg stadium van de planvorming inzichtelijk te maken.

Het veiligheidsbestuur heeft de plicht om bij nieuwe bouwplannen in een gemeente het extern veiligheidsrisico te verantwoorden. Daarbij hecht de gemeente veel waarde aan het advies van de regionale brandweer. Door late betrokkenheid van de brandweer in het planproces was maatwerk niet altijd mogelijk. Het

theoretisch en vergt bovendien plangegevens die in een vroege fase vaak niet voorhanden zijn.

IMPACTTOOL

“Bestuurders voelen zich ongemakkelijk bij het idee dat in de omgeving van een transportas of risicobedrijf geen enkele bouwactiviteit mogelijk

tisch aantal doden en gewonden bij een ramp niet, want iedere bestuurder vindt slachtoffers erg, ongeacht of het er één is of honderd. Via bestuurlijke interviews hebben we in beeld gebracht aan welke beslissingsinformatie bestuurders behoefte hebben om risico's af te wegen. De uitkomsten daarvan waren de basis om voor onze regio een *impacttool* voor ruimtelijke ordenaars te ontwikkelen.”

WEBAPPLICATIE

De *impacttool* is een webapplicatie die werkt op basis van de gegevens in de professionele risicokaart. Door de op die kaart vastgelegde gegevens over risicobronnen en kwetsbare objecten te combineren met kerngegevens over een te realiseren bouwplan kan het programma aangeven wat de impact van een incident op

Al deze effecten worden samengevat onder de noemer: impact. Hoe erg vindt het bestuur die impact? Het programma geeft vervolgens ook maatregelen voor het verminderen van de impact van incidenten.

Die opties kunnen variëren van bronmaatregelen, zoals het verplaatsen van risicobronnen of het omleiden van transportroutes, tot bouwkundige en technische maatregelen en verbetering van operationele voorbereiding, zoals bluswatervoorziening, bereikbaarheid en evacuatiemogelijkheden. “Bestuurders kunnen zo beter en in een veel vroeger stadium van het planproces onderbouwde keuzes maken voor maatregelen in de hele veiligheidsketen”, vervolgt Verbugt. “Maatregelen waarmee zij een bouwplan in een risico-omgeving toch bestuurlijk kunnen verantwoorden. Simpelweg zeggen dat je rond een transportas of risicobedrijf helemaal niets meer kan bouwen, omdat er mogelijk ooit iets zou kunnen gebeuren, kan in ieder geval niet. Die luxe hebben we in ons dichtbebouwde land niet.”

BELANGSTELLING

En in Limburg ook niet, want in de zuidelijke provincie vinden heel wat ontwikkelingen nabij transportassen en spoorzones plaats, bijvoorbeeld langs de drukbereden snelwegen A67 en A73. Er is dan ook een groot bestuurlijk draagvlak voor de door de veiligheidsregio ontwikkelde *tool*. Veiligheidsregio Limburg-Noord ontwikkelde het programma samen met ingenieursbureau DHV. De regio heeft voor de ontwikkeling met succes een beroep gedaan op de provincie Limburg voor geldelijke steun uit de programmafinanciering voor externe veiligheid. Vanuit andere veiligheidsregio's is al veel belangstelling getoond voor de Limburgse aanpak en de *tool*. Erik Verbugt: “De Contourennota als basis voor het beleid is vastgesteld en na de oplevering van de *tool* kunnen ambtenaren deelnemen aan een scholingsdag. Vervolgens willen we er ambtelijke en bestuurlijke ervaring mee gaan opdoen, om te zien of de *tool* bestuurders en ruimtelijke ordenaars ook daadwerkelijk de ondersteuning en onderbouwing biedt die zij ervan verwachten.”

Voor meer informatie: Veiligheidsregio Limburg-Noord, Erik Verbugt, tel. 088-1190570, e-mail: e.verbugt@vrln.nl

Erik Verbugt: “Simpelweg zeggen dat je rond een transportas of risicobedrijf helemaal niets meer kan bouwen, kan niet.”

bestuur vond het lastig om pas in het besluitvormingstraject een keuze te maken uit de geadviseerde maatregelen. De veiligheidswinst van deze maatregelen was voor hen ook niet altijd even duidelijk. Bovendien konden bouwkundige maatregelen vaak niet meer in het plan worden meegenomen. De kwantitatieve risicoanalyse is daarvoor te

is, omdat er een kleine kans is dat zich daar ooit een ramp voordoet”, legt Erik Verbugt, adviseur proactie en preventie van Veiligheidsregio Limburg-Noord, uit. “Bestuurders willen de vrijheid hebben om zelf keuzes te maken of zij de realisatie van een bouwplan wel of niet kunnen verantwoorden, maar welke criteria hanteren zij dan als uitgangspunt? Het theore-

het te bouwen object is. Het gaat in deze *tool* dus niet om kansen maar om effecten. Effecten hebben niet alleen betrekking op doden en gewonden. Ook maatschappelijke onrust, verlies van cultuurhistorische waarden en tijdelijke uitval van de functie van het te bouwen object, en dus de maatschappelijke en economische schade op langere termijn worden beschouwd.

“Rol burgemeester en adviseurs in beleidsteam wordt scherper”

Netcentrisch werken geeft bestuurders betere informatiepositie

Het implementeren van een netcentrische werkwijze in de crisisbesluitvorming heeft niet alleen consequenties voor de operationele beslissingslijn, maar ook voor het beleidsteam. Doel van netcentrisch werken is immers om de burgemeester en zijn adviseurs een betere informatiepositie te geven. Dit stelt wel eisen aan de rolvastheid van de burgemeester en aan de invulling van de rol van de adviseurs en de informatiemanager van het beleidsteam. Via opleidingen voor informatiemanagers en workshops voor burgemeesters vestigt het landelijk project Netcentrisch Werken de aandacht op de bestuurlijke consequenties van netcentrisch werken.

Vervolg op pagina 13

Netcentrisch werken in het beleidsteam stelt hogere eisen aan de rol van de adviseurs en de informatiemanager (op foto: beleidsteam oefening/workshop in De Bilt).

'Better safe than sorry'

Naar aanleiding van de griepuitbraak in 2009 zijn twee rapporten verschenen. Het ene gaat vooral over de crisisbeheersing op rijksniveau. Het tweede gaat in op het functioneren van de GHOR-bureaus.

Vorig najaar heeft het ministerie van VWS aan Berenschot de opdracht gegeven de nationale crisisbesluitvorming met betrekking tot de beheersing van H1N1 in Nederland te onderzoeken. Het resultaat is vastgelegd in een liefst tweehonderd pagina's tellend rapport. Deze 'Evaluatie Aanpak Nieuwe Influenza A (H1N1)' richt zich op de besluitvorming in de bestuurlijke keten, waarin het ministerie van VWS en het RIVM de spil waren. De onderzoekers hebben vooral gekeken waarom 'het gegaan is zoals het is gegaan', zonder daarbij in de verwijpende modus te schieten. Want het doel van de evaluatie is om ervan te leren.

GROTE LIJNEN

Drie observaties springen er wat de onderzoekers betreft uit:

1. De opschaling in Nederland was in grote lijnen snel en adequaat. De reguliere en (sommige van) griepspecifieke en professionele maatregelen werden soepel in werking gesteld. Dat geeft vertrouwen voor het geval er de volgende keer een werkelijk gevaarlijke infectieziekte-uitbraak plaatsvindt.
2. De internationale en interdepartementale afstemming van verschillende maatregelen was beperkt concreet. Ook was er maar

een beperkt inzicht in de reactie van de maatschappij bij een werkelijk gevaarlijke infectieziekte-uitbraak. Dat uitte zich in terughoudende communicatie.

3. De besluitvorming werd overheerst door risicomijdende adviezen. Daardoor werd dikwijls tot niet-(kosten)effectieve maatregelen besloten of ten minste tot maatregelen waarvan onbekend was of die wel kosten-effectief waren.

WORST CASE

Deze observaties over de (voorbereiding op) nationale crisisbesluitvorming zijn volgens de onderzoekers vaker zichtbaar, dus ook buiten de H1N1-casus. De dominante redeneerlijn erachter is er één van 'better safe than sorry'. Daarbij zijn worst case scenario's – 'ga uit van het ergste' – leidend in voorbereiding, advisering en besluitvorming. Dat lijkt volgens de onderzoekers een kenmerk te zijn voor de hedendaagse (politieke) inschatting van adequate crisisbeheersing.

GHOR-BUREAUS

Parallel aan het onderzoek van Berenschot heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg in samenwerking met de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid een evaluatie uitgevoerd van de rol van de GHOR bij de voorbereiding op en bestrijding van de griepvloed. De GHOR heeft een wettelijk bepaalde rol als regisseur, aanstuurder en coördinator van de geneeskundige hulpverlening in crisissituaties. Zij beschikt niet over formele bevoegdheden om de zorgsector te sturen.

De inspecties concluderen dat de GHOR bij de bestrijding van de pandemie voor een belangrijk deel invulling heeft gegeven aan de (wettelijke) taken, maar dat dit niet altijd voldoende zichtbaar is geweest voor de zorgpartners. Dit betekent niet dat de GHOR bij de bestrijding van de pandemie geen toegevoegde waarde heeft gehad. De GHOR heeft partijen bij elkaar gebracht, waardoor zij elkaar kenden en elkaar snel wisten te vinden. Al komt dat niet overal tot uitdrukking in schriftelijke afspraken en structurele contacten. Vooral de verpleeg- en verzorgingshuizen, de thuiszorg en de apotheken ontbreken in de afspraken.

DRAAIBOEK

Elke veiligheidsregio heeft één GHOR-bureau. Alle veiligheidsregio's beschikten over een (geactualiseerd) draaiboek griepvloed. Niet in alle regio's is het draaiboek in werking getreden. Dat was ook niet overal nodig. Alle partijen vonden

het draaiboek waardevol, vooral als naslagwerk.

De informatie en communicatie vanuit VWS en het RIVM was tijdens de pandemie niet altijd volledig en consistent. Daarnaast liet ook de timing van de landelijke berichtgeving te wensen over. Het publiceren en toelichten van de actuele stand van de epidemie op vrijdag leidde met name in het weekend tot een grote belasting van de huisartsenposten.

De inspecties zien op basis van deze evaluatie geen aanleiding aanbevelingen te doen voor een andere positionering van de GHOR of voor aanpassing van de regelgeving. Wel bevelen zij alle partijen aan meer multidisciplinair te oefenen met het pandemiscenario. Het landelijke draaiboek en de regionale (operationeel) draaiboeken zouden volgens de geïnterviewde partijen in het veld compacter mogen worden: meer op hoofdlijnen en generieker. ///

GEVREESDE UITBRAAK BLEEK MINDER DAN SEIZOENSGRIEP

Op 24 april 2009 leek het dan echt te gebeuren: de gevreesde uitbraak van een nieuw gevaarlijk griepvirus. De WHO waarschuwde voor het eerst voor een 'public health emergency'. Wereldwijd was dit het teken om naar de hoogste versnelling te schakelen en maatregelen te treffen om (aanvankelijk) de verspreiding van H1N1 tegen te gaan en om slachtoffers zo goed mogelijk te helpen. Meteen werd onderkend dat vaccinatie een cruciale maatregel was. De maatschappelijke druk tot aanschaf was enorm.

Na de eerste meest dreigende week werd duidelijk dat H1N1 een 'mild' karakter had, dat wil zeggen dat H1N1 minder slachtoffers leek te vergen dan een gewone seizoensgriep. Uiteindelijk is van 60 patiënten vastgesteld dat zij aan H1N1 zijn overleden, in vergelijking met schattingen van 250 tot 1.000 voor een regulier griepseizoen.

Terugkijkend op de griepvloed heeft dit bij publiek, politiek en wetenschap de vraag opgevoerd naar het 'waarom' van de ingezette maatregelen, internationaal en in Nederland in het bijzonder.

(Luit: rapport Berenschot)

Vervolg van pagina 4

"Een belangrijk effect van netcentrisch werken voor bestuurders is dat het beleidsteam in de eerste vergadering al kan beschikken over een actueel beeld van de situatie", stelt Josine van de Ven, adviseur TNO in het landelijk project. "De afstemmingslijn tussen het operationeel team en het beleidsteam verandert, omdat beide partijen gelijktijdig over dezelfde informatie beschikken. Dat is een uitdaging voor bestuurders, omdat zij sneller in hun rol als boegbeeld en beslissers moeten komen. Van die effecten moeten de veiligheidsregio's zich terdege bewust zijn bij het implementatietraject en het beleidsteam hierin meenemen."

Volgens Van de Ven zal de informatiepositie van het beleidsteam leiden tot andere verwachtingen ten aanzien van het bestuurlijk besluitvormingsproces, maar die verwachtingen moeten wel kunnen worden waargemaakt. "De verbeterde informatiepositie van de burgemeester betekent dat de rol van de adviseurs in het beleidsteam meer komt te liggen op oordeelsvorming en advisering, omdat zij vanuit de hen bekende informatie ook sneller de bestuurlijke dilemma's dienen af te wegen en een deskundig advies moeten genereren. En voor de informatiemanagers betekent het dat hij de bestuurlijke aspecten van de crisis uit de continue informatiestroom moet filteren die voor de burgemeester van belang zijn. Van een burgemeester mag je immers niet verwachten dat hij zelf van minuut tot minuut de informatiestroom in het crisismanagementsysteem bijhoudt."

VERTALEN

"Rolvastheid van de burgemeester en zijn adviseurs is bij netcentrisch werken essentieel. De belangrijkste focus is wat de langetermijneffecten van het incident zijn en hoe de burgemeester de maatschappelijke onrust en het publieke vertrouwen kan managen. De adviseurs moeten samen met de informatiemanagers in hun ondersteuning van de burgemeester de operationele informatie dus snel zien te vertalen in bestuurlijke en juridische consequenties."

Momenteel worden in de veiligheidsregio's informatiemanagers opgeleid om hun rol in de bestuurlijke lijn van het crisismanagement goed te kunnen invullen. Bij de regionale implementatie van de netcentrische werkwijze is een belangrijke rol weggelegd voor training en oefening. Informatiemanagement zal een steeds nadrukkelijker oefendoel worden voor beleidsteams. Voor hen is een workshopachtige opzet wellicht een meer geëigend middel om zich de netcentrische werkwijze eigen te maken. ///

Zie voor meer informatie het document Bestuurders en Netcentrisch werken (www.crisisplein.nl). Hieraan is meege werkt door het NIFV en het Nederlands Genootschap van Burgemeesters. Of neem contact op met Josine van de Ven, adviseur Netcentrisch Werken. Tel. 088-8665891, e-mail: josine.vandeven@tno.nl

INFORMATIEBEHOEFTE VAN HET BELEIDSTEAM

Een beleidsteam heeft een aantal rollen die nauw samenhangen met de rollen van de burgemeester: boegbeeld, burgervader, beslissers en bestuurder. Het beleidsteam heeft behoefte aan informatie waarmee zij deze rollen kan invullen. Het gaat om informatie vanuit de omgeving, media en bevolking (omgevingsinformatie); informatie over de operationele situatie (operationele informatie) en informatie over mogelijke ontwikkelingen en bestuurlijke dilemma's (bestuurlijke informatie). Deze laatste vorm van informatie brengt bijvoorbeeld de bevoegdheden van de burgemeester en gemeente in beeld. De omgevingsinformatie in het beleidsteam is meer dan alleen de mediawatching die op operationeel niveau gebeurt. De omgevingsanalyse gaat onder andere in op de emoties en gevoelens die leven bij de bevolking en op de maatschappelijke impact. Dit heeft te maken met de steeds grotere nadruk die wordt gelegd op de rol van de burgemeester in het geven van duiding aan een incident. Deze drie informatiestromen worden gecombineerd tot één beleidsassessment. De opbouw van het beleidsassessment gebeurt niet alleen in geval van 'klassieke' rampen, maar ook in geval van sociale onrust en incidenten met maatschappelijke impact.

Samen beter voorbereid

Het project 'Vitale Partnerschappen in Veiligheid' draagt bij aan de samenwerking bij rampen en crises tussen veiligheidsregio's en partijen uit de vitale sector. Samen met onder andere vitale partijen, politieregio's en vakdepartementen worden samenwerkingsovereenkomsten opgesteld. Het convenant drinkwater en het convenant gas/elektra zijn vastgesteld. De convenanten voor Rijkswaterstaat, de sector Spoor en de sector Telecom worden voor de zomervakantie afgerond.

Onlangs kwamen betrokken partijen bijeen om ervaringen uit te wisselen over het vormgeven van de beoogde samenwerking in de praktijk. Vooral de pragmatische wijze waarop het implementatietraject wordt aangepakt sprak aan. In het najaar krijgt deze succesvolle bijeenkomst een vervolg.

handreiking en andere informatie over het onderwerp 'brandveilig leven' zijn te vinden op de website van BrandweerKennisNet en www.nvbr.nl.

9e jaarcongres voor NVBR

Op 29 en 30 september 2011 organiseert de NVBR haar jaarcongres. Dit jaar vormt het nieuwe 'Congrescentrum 1931' in 's-Hertogenbosch het decor voor een ontmoeting tussen de Brandweer Nederland en haar partners in veiligheid.

Jaarlijks verbindt de NVBR een thema aan haar congres. Dit keer is het centrale thema: 'de mens'. De twee congresdagen staan in het teken van vinden en verbinden. Zie voor meer informatie over het jaarcongres: www.nvbrjaarcongres.nl

Veiligheidsregio VNOG start regionale risico-website

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland heeft voor haar inwoners een regionale risico-website ontwikkeld. De website is ontwikkeld in een samenwerkingsverband met alle 22 gemeenten uit de regio, de veiligheidsregio, de milieuregio's en de GGD Gelre IJssel. De website is een 'belangrijke stap in een betere informatievoorziening naar burgers over regionale risico's. Ook maakt de website het inwoners gemakkelijker om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen in hun voorbereiding op een calamiteit', aldus het persbericht van de veiligheidsregio. Zie voor meer informatie: www.vnog.nl/risicocommunicatie/

Nominaties Publieke Veiligheid Award 2011 bekend

De negen nominaties voor de Publieke Veiligheid Award 2011 zijn bekend gemaakt. Op 19 mei hebben zij zich, tijdens de Dag van de Veiligheidsregio, bekend gemaakt. De negen genomineerde projecten zijn:

- ALDe gebrûken NIJe oanpak!, Gemeente Dantumadiel.
- AMBER Alert Nederland, AMBER Alert Nederland/ Netpresenter.
- Buurt bestuurt, Politie Rotterdam-Rijnmond i.s.m. Deelgemeente Delfshaven.
- Compronet (Community Protection network), Politie Groningen en Kmar.
- Een veiliger school voor iedereen, IRIS schoolveiligheid.
- E-learning Intake Cybercrime, Regiopolitie Brabant-Noord.
- SafeCity Met je mobiele telefoon zorgen voor meer veiligheid. Stichting Innovatie voor Veiligheid.
- Skwibus, Politie Rotterdam- Rijnmond.
- Westfrisland, Samenwerkende gemeenten West Friesland.

De winnaar van de Publieke Veiligheid Award (geïnitieerd door het BlomBerg Instituut) wordt op 8 december 2011 bekend gemaakt. Voor die tijd kan er gestemd worden op een van de negen genomineerden. Zie voor meer informatie: www.veiligheidaward.nl.

Haalbaarheids-onderzoek Virtuele Veiligheidsacademie van start

Een multidisciplinaire virtuele omgeving die zowel informatie- en kennisuitwisseling als gezamenlijk opleiden en oefenen mogelijk maakt. Dat is de achterliggende gedachte van het project Virtuele Veiligheidsacademie waarbij de Nederlandse Defensie Academie, de Politieacademie en het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid samenwerken.

Het projectvoorstel behelst een onderzoek naar de opzet en haalbaarheid van een virtuele veiligheidsacademie en is daarmee de eerste stap in de richting van een multidisciplinaire virtuele omgeving. Het voorstel is toegekend in het kader van de subarena 'Opleiden en Oefenen' van het onderzoeksprogramma 'Veilig door Innovatie' van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De doorlooptijd van het haalbaarheidsonderzoek bedraagt één jaar en wordt naar verwachting mei 2012 afgerond. Meer informatie hierover is te vinden op de sites van NLDA (www.defensie.nl/nlda), Politieacademie (www.politieacademie.nl) en NIFV (www.nifv.nl).

In de praktijk wordt al regelmatig virtueel geoefend. Zo hield Veiligheidsregio Noord-Holland Noord in april een meerdaagse virtuele COPI-training.

Stuur een mail!

HIER KAN UW NIEUWS STAAN

Wilt u uw kennis over projecten en initiatieven delen met uw partners in het land? Of heeft u nieuws betreffende uw veiligheidsregio? Stuur dan een mail naar de redactie: redactie@veiligheidsregio.nl

DE VEILIGHEIDSREGIO IN UW BRIEVENBUS?

De Veiligheidsregio niet ontvangen? Of zijn uw adresgegevens veranderd? Stuur dan een mail naar: redactie@veiligheidsregio.nl

AGENDA

De expertmeeting op 9 juni heeft als onderwerp C2000 en vindt plaats bij NIF V in Arnhem. Ook de expertmeeting op 21 september vindt hier plaats. Thema van deze bijeenkomst is: evalueren en leren van Moerdijk. Zie voor meer informatie www.expertmeetings-veiligheidsregio.nl

COLOFON

De Veiligheidsregio is een kwartaaluitgave van het Veiligheidsberaad in samenwerking met NVBR, Politie Nederland, GHOR, VNG en het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Het kopiëren en/of overnemen van (delen van) de inhoud van deze uitgave is toegestaan, mits men vooraf toestemming vraagt aan de redactie en onder bronvermelding.

Veiligheidsberaad

REDACTIEADRES

Bureau Veiligheidsberaad
T.a.v. redactie De Veiligheidsregio
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
redactie@veiligheidsregio.nl

HOOFDREDACTIE

Veiligheidsberaad, Winrie de Boer

REDACTIERAAD

GHOR, Michiel Hoorweg
NVBR, Michel Versteeg
VNG, Silvine van Doorne, Roelant Schenk
Politie Nederland, Frédérique de Vries

REDACTIE

Veiligheid en Justitie, Nynke Stegink, Elin Berfelo
Veiligheidsberaad, Elize Fallon, Joke van der Schaaf

Eindredactie: Ada Kraft

Redacteuren: Rob Jastrzebski, Roy Johannink, Klaas Salverda.

Traffic: PINO evenementen & congressen

Ontwerp en opmaak: BORREN

Fotografie: Margriet Elbersen, Peter Hofman, Rob Jastrzebski, Jos Joosten, Peter Kessels, Erik Kottier, Stan Peters, NGH, Maarten van der Voorde, René Verleg, gemeente Enkhuizen, Arie van Dijk, KNRM, Mischa de Bruin, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

Cartoon: Patrick van Gerner

Drukwerk: Roto Smeets Utrecht

Oplage: 10.000 - juni 2011

NVBR geeft handreiking 'Brandveilig Leven' uit

Op 27 april jl. tijdens de tweede netwerkdag Brandveilig Leven, waar ruim 250 mensen aan deelnamen, presenteerde de NVBR de handreiking 'Brandveilig Leven in de praktijk. Hoe zet ik een project op?'. De handreiking, opgesteld in samenwerking met de Nederlandse Brandwonden Stichting, geeft praktische tips voor het opstellen van een projectplan. De

